

НОРМА МАСЛАХАТЧИ

СОЛИҚЛАР БУХГАЛТЕРИЯ ҲУҚУҚ

2005 йил июлдан чиқа бошлаган

ЯНГИ ҲУЖЖАТЛАРНИ ТАҚДИМ ЭТАМИЗ

КИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ТОВАР ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИСИ ТУГАТИЛГАНДА

Тадбиркорлик субъектларини ихтиёрий тугатиш ва уларнинг фаолиятини тўхтатишнинг соддалаштирилган тартиби жорий этилиши муносабати билан Президентнинг 2007 йил 19 июндаги ПФ-3886-сон Фармони билан Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Кишлоқ хўжалиги товар ишлаб чиқарувчилари учун ягона ер солиғини жорий этиш тўғрисида» 1998 йил 10 октябрдаги ПФ-2086-сон Фармонига ўзгартишлар киритилди.

Улар тадбиркорлик субъектлари – юридик шахслар ихтиёрий тугатилганда, шунингдек кишлоқ хўжалиги товар ишлаб чиқарувчиларини ихтиёрий тугатиш тартиб-таомиллари тугалланган ва фаолияти тикланган тақдирда ягона ер солиғини тўлаш шартларига тааллуқли.

ИССИҚЛИК ВА СУВ ТАЪМИНОТИ ХОДИМЛАРИ УЧУН НИЗОМ

Президентнинг 2007 йил 19 июндаги «Иссиқлик таъминоти ва сув таъминоти корхоналари ходимларининг меҳнатини моддий рағбатлантириш механизмининг янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» ПК-655-сон қарори билан 2007 йилнинг 1 июлидан бошлаб иссиқлик таъминоти ва сув таъминоти корхоналари ходимларини моддий рағбатлантиришнинг уларнинг бажарилаётган иш самарадорлиги ва сифатини ошириш учун моддий манфаатдорлиги ва масъулиятини кучайтиришга қаратилган янги тизими жорий этилди.

Ҳужжат билан меҳнатга ҳақ тўлаш тариф сеткалари ва Иссиқлик таъминоти ва сув таъминоти корхоналари ходимларининг меҳнатига ҳақ тўлаш тўғрисидаги низом тасдиқланди. Низом мансаб маошларини, тариф сеткасининг бошланғич (нолинчи) разряди тариф ставкасини белгилаш тартиблари, ходимларни мукофотлаш тартиби, Иссиқлик таъминоти, сув таъминоти ва оқова сувларни чиқариб юбориш корхоналари ходимларини моддий рағбатлантириш жамғармасини шакллантириш ва унинг маблағларидан фойдаланиш механизмларини тартибга солиди.

Шунингдек Жамғарма маблағларини шакллантириш манбалари ҳам белгилаб берилди. Улар қуйидагилардан иборат: энергетика ресурсларини ва меҳнат ҳақи фондини тежашдан олинган маблағлар; тузилган шартномаларга мувофиқ истеъмолчилар томонидан иссиқлик таъминоти ва сув таъминоти корхоналарига тўланадиган жарима санкциялари; аҳоли ва ўзга истеъмолчиларга бошқа хизматлар кўрсатишдан олинган даромадлар.

ДСҚ ТУЗИЛМАСИ ЯНГИЛАНДИ

Давлат солиқ хизмати органлари зиммасига қўшимча вазифалар юклатилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси раисининг ўринбосари лавозими киритилди. Президентнинг 2007 йил 28 июндаги ПК-661-сон қарори билан республика Давлат солиқ қўмитаси марказий аппаратининг тузилмаси ҳам тасдиқланди.

Молия вазирлигига қўшимча киритилган штат

бирлиги учун бюджет маблағлари ажратилишини назарда тутиш ва ДСҚ хизмат автомашиналари лимитини қайта кўриб чиқиш топширилди.

ЭКСПЕРИМЕНТ УЗАЙТИРИЛМОҚДА

«Ўзқишлоқхўжаликмаш-холдинг» холдинг компанияси корхоналари томонидан, шу жумладан етакчи хорижий компаниялар иштирокида ишлаб чиқарилаётган замонавий кишлоқ хўжалиги техникаси (тракторлар ва ўрим-йиғим техникаси)ни машина-трактор паркларига ва фермер хўжаликларига лизинг асосида етказиб бериш бўйича ўтказилаётган эксперимент мuddати 2015 йил 1 январгача узайтирилди. Вазирлар Маҳкамасининг 2007 йил 18 июндаги «Кишлоқ хўжалигида лизинг хизматларини янада кенгайтириш ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилояти кишлоқ хўжалиги товар ишлаб чиқарувчиларини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида» 123-сон қарори билан Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилояти машина-трактор парклари ва фермер хўжаликларини учун «Ўзқишлоқхўжаликмаш-холдинг» холдинг компанияси корхоналари томонидан, шу жумладан етакчи хорижий компаниялар иштирокида ишлаб чиқарилаётган замонавий кишлоқ хўжалиги техникасини «Ўзқишлоқхўжаликмаш-лизинг» лизинг компаниясидан ва тижорат банкларидан 10 йилгача мuddатга лизингга олишга ҳуқуқи берилди.

Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йил 2 ноябрдаги «Кишлоқни лизинг шартларида кишлоқ хўжалиги техникаси билан таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида» 424-сон қарорига тегишли ўзгартиришлар киритилди.

ҲАЗНАЧИЛИК ИНСТИТУТИГА МУВОФИҚ

Вазирлар Маҳкамасининг 2007 йил 26 июндаги 129-сон қарори билан Ўзбекистон Республикаси ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритилди. Улар Президент томонидан 2007 йил 28 февралда «Давлат бюджетининг газна ижроси тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида» ПК-594-сон қарор қабул қилиниши, Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг Фазначилиги ва унинг ҳудудий бўлинмалари ташкил этилиши ва уларнинг функциялари белгиланиши билан боғлиқ.

АВТОРАҚАМЛАР БЎЯЛАДИ

Автомобил воситалари миллий давлат рақами белгиларининг халқаро талаблар ва стандартларга мувофиқлигини таъминлаш, уларни рўйхатдан ўтказиш ва ҳисобга олишнинг электрон тизими билан бирга олиб бориш, шунингдек уларни қалбақлаштириш ва улардан ноқонуний фойдаланишнинг олдини олиш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси Ички ишлар вазирлигининг республикада автомобил воситалари ва уларнинг тиркамалари (ярим тиркамалари) учун рўйхатдан ўтказиш давлат рақами белгиларининг янги намуналарини босқичма-босқич жорий этиш тўғрисидаги таклифини қабул қилди. Вазирлар Маҳкамасининг 2007 йил 27 июндаги «Авто-

мото-транспорт воситалари учун рўйхатдан ўтказиш давлат рақами белгиларининг янги намуналарини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида» 131-сон қарори қабул қилинди.

Янги рақамларни жорий этиш 2007 йил ва 2008 йилнинг биринчи чораги мобайнида – автомобил воситалари учун, улар эгаларининг ёзма аризаси асосида ихтиёрий равишда, шунингдек янгидан рўйхатдан ўтказилаётган (қайта рўйхатдан ўтказилаётган) барча автомобил воситалари учун мажбурий тартибда; 2008 йилнинг иккинчи чорагидан бошлаб 2011 йил 1 январгача эса – янгидан рўйхатдан ўтказилаётган (қайта рўйхатдан ўтказилаётган), шунингдек фойдаланилаётган (ишлатилаётган) барча автомобил воситалари учун мажбурий тартибда амалга оширилади. Ихтиёрий тўловчилар 2007 йил мобайнида янги рақамларни рўйхатдан ўтказганлик учун йиғимни тўлашдан озод қилинадилар, яроқсиз ва йўқолган давлат рақами белгиларини ва рўйхатдан ўтказиш гувоҳномасини мажбурий алмаштириш ҳоллари бундан мустасно.

Қарор билан қуйидагилар тасдиқланди:
– рўйхатдан ўтказиш давлат рақами белгиларининг ҳудудий кодлари тақсмоти;
– рўйхатдан ўтказиш давлат рақами белгиларининг тиллари;
– рўйхатдан ўтказиш давлат рақами белгиларида қўлланиладиган рақамлар ва лотин алифбоси ҳарфларининг намуналари.

Ички ишлар вазирлигига рақам белгиларининг янги стандарт ҳамда ишлаб чиқариш технологияси асосида тайёрланишини ва 2007 йил 1 октябрда чиқарилишини таъминлаш топширилди.

ОАВЛАР МОНИТОРИНГИ

Вазирлар Маҳкамасининг 2007 йил 28 июндаги «Оммавий коммуникациялар соҳасида қонун ҳужжатларига риоя қилиниши устидан мониторинг олиб боришни такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» 132-сон қарори билан Ўзбекистон Республикасида босма ва китоб, телерадио, аудиовизуал маҳсулотлар ва Интернет тармоғи ахборот ресурсларини ишлаб чиқариш ва тарқатиш соҳасида қонун ҳужжатларига риоя қилиниши устидан мониторинг олиб бориш тартиби тўғрисидаги низом тасдиқланди.

Низом ахборот хизматлари бозори субъект-Меърий-ҳуқуқий ҳужжатларнинг қисқача шарҳлари «Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўпламининг 25-26-сон асосида 2007 йил 16 июндан 29 июнгача бўлган давр учун тайёрланди.

лари томонидан қонун ҳужжатларига риоя қилиниши устидан ЎзААнинг Оммавий коммуникациялар соҳасидаги мониторинг маркази томонидан тизимли мониторинг олиб бориш тартибини ҳамда унинг вазирликлар, давлат қўмиталари, идоралар, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари билан ўзаро ҳамкорлик қилиши тартибини белгилайди.

КОЛЛЕЖ ВА ЛИЦЕЙЛАРГА ЎҚИШГА МАРҲАМАТ

Халқ таълими вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Ўрта махсус, касб-хунар таълими марказининг қарори билан умумтаълим мактабларининг 9-синф битирувчиларини академик лицей ва касб-хунар коллежларида ўқитиш билан қамраб олиш тартиби тўғрисида вақтинчалик низом тасдиқланди.

Адлия вазирлиги томонидан 2007 йил 18 июнда 1691-сон билан рўйхатдан ўтказилди, 2007 йил 28 июндан қучга кирди.

«ЎЗСТАНДАРТ» ЎЗГАРТИШЛАР КИРИТМОҚДА

Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлиги бош директорининг буйруқлари билан:
– Шартномаларни мустақил экспертиза қилувчи ва импорт қилинадиган товарларни жўнатишдан олдин назоратдан ўтказиб боровчи консалтинг фирмаларини аккредитация қилиш тартибига ўзгартиришлар киритилди (Адлия вазирлиги томонидан 2007 йил 19 июнда 481-3-сон билан рўйхатдан ўтказилди, 2007 йил 29 июндан қучга кирди);

– Аккредитация қилинган сертификатлаштириш органлари ва синов лабораториялари (марказлари) фаолиятини инспекция назоратидан ўтказиш қоидаларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритилди (Адлия вазирлиги томонидан 2007 йил 20 июнда 1472-1-сон билан рўйхатдан ўтказилди, 2007 йил 30 июндан қучга кирди).

Уларни тадбиркорлик субъектларини ҳуқуқий ҳимоя қилиш тизимини такомиллаштириш ва молиявий жавобгарлигини эркинлаштириш тақозо этган бўлиб, «Ўзстандарт» агентлиги томонидан аккредитация тўғрисидаги аттестатнинг амал қилиши тўхтатиб туриш тўғрисидаги қарор қабул қилиш шартларининг ўзгаришига тааллуқлидир.

ХЎЖАЛИК ЮРИТУВЧИ СУБЪЕКТЛАР ДИҚҚАТИГА!

1. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг 2007 йил 12 июндаги 866-аф-сонли буйруғига асосан «BAHRA-AUDIT» хусусий аудиторлик фирмасига 2001 йил 30 июлда берилган 00127-сонли лицензиянинг амал қилиши 2007 йилнинг 12 июнидан тугатилди.
2. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг 2007 йил 20 июндаги 867-аф-сонли буйруғига асосан МЧЖ «NURSUN-AUDIT» аудиторлик фирмасига 2001 йил 23 октябрда берилган 00249-сонли лицензиянинг амал қилиши 2007 йилнинг 16 июнидан тугатилди.
3. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг 2007 йил 20 июндаги 868-аф-сонли буйруғига асосан «AUDIT LYUDMILA» хусусий аудиторлик фирмасига 2001 йил 14 ноябрда берилган 00291-сонли лицензиянинг амал қилиши 2007 йилнинг 20 июнидан тугатилди.

С. БЕКЕНОВ,
Молия вазири ўринбосари.

МДҲ ВА БОЛТИҚБЎЙИ МАМЛАКАТЛАРИ ВАЛЮТАЛАРИНИНГ АҚШ ДОЛЛАРИ, ЕВРО ВА РОССИЯ РУБЛИГА НИСБАТАН КУРСЛАРИ

Мамлакат	Сана	АҚШ доллари		Евро		Россия рубли	
		бирлиги	курси	бирлиги	курси	бирлиги	курси
Озарбайжон	4.07.2007	1	0,8554	1	1,1647	1	0,0333
Арманистон	3.07.2007	1	339,82	1	461,75	1	13,21
Беларусь	30.06.2007	1	2145,00	1	2885,67	1	83,09
Грузия	4.07.2007	1	1,669	1	2,2693	1	0,065
Қозғистон	4.07.2007	1	121,87	1	165,82	1	4,75
Қирғизистон	30.06.2007	1	37,9501	1	51,0581	1	1,47
Латвия	4.07.2007	1	0,516	1	0,702804	1	0,0201
Литва	4.07.2007	1	2,5333	1	3,4528	10	9,875
Молдова	4.07.2007	1	12,2112	1	16,5981	1	0,4753
Тожикистон	4.07.2007	1	3,4396	1	4,6737	10	1,3406
Ўзбекистон	3.07.2007	1	1265,49	1	1702,72	1	49,00
Украина	4.07.2007	100	505,00	100	686,8505	10	1,9682
Эстония	3.07.2007	1	11,5023	1	15,6466	1	0,448018

Манба: www.prime-tass.ru

ХОРИЖИЙ ВАЛЮТАЛАРИНИНГ СЎМГА НИСБАТАН ҚИЙМАТИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 2007 йил 3 июлдан бошлаб валюта операциялари бўйича бухгалтерия ҳисоби, статистик ва бошқа ҳисоботларни юритиш, шунингдек божхона ва бошқа мажбурий тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:*)

1 Австралия доллари	1070,60	1 Малайзия ринггити	365,03
1 Англия фунт стерлинги	2531,36	1 Польша злотийси	450,35
1 Дания кронаси	228,95	1 СДР	1915,27
1 БАА дирхами	344,57	1 Туркия лираси	959,58
1 АҚШ доллари	1265,49	1 Швейцария франки	1029,44
1 Миср фунти	222,44	1 евро	1702,72
1 Исландия кронаси	20,23	10 Жанубий Корея вони	13,66
1 Канада доллари	1185,92	10 Япония иенаси	102,67
1 Хитой юани	166,16	1 Россия рубли	49,00
		1 Украина гривнаси	250,59

*) Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.

АВВАЛ ИШЛАТИЛГАНЛАРГА ИМТИЁЗ БЕРИЛМАЙДИ

Агар:

– хусусий корхона ўз ишлаб чиқариши учун шартномага асо- сан ишлаб чиқариш ускунаси – тикув машиналари, лок-бўёқ қозони (иккаласи ҳам аввал ишлатилган, 20% амортизация) олиб кел- ган бўлса. Ҳақ тўлаш муддатлари ҳали келмаган, шу сабабли харид ҳақи тўланмаган;

– ушбу ускунанинг бир қисмини у ўзи янгидан таъсис этган шуъба кор- хонага устав фондини шакллантириш учун берган бўлса, хусусий корхона ва унинг шуъба корхоналари Президентнинг «Ишлаб чиқаришни модерни- зациялаш, техник ва технологик қайта жиҳозлашни рағбатлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» Фармони (2007 йил 14 март, ПФ-3860- сон) 3-моддасида назарда тутилган солиқ имтиёзларини қўллаш оладими?

– Президентнинг «Ишлаб чиқаришни модернизациялаш, техник ва технологик қайта жиҳозлашни рағбатлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» Фар- мони билан (2007 йил 14 март, ПФ-3860- сон) солиққа тортишнинг соддалаштирил- ган тартиби қўлланиладиган ишлаб чиқа- риш микрофирмалари ва кичик корхоналарига беш йил давомида ягона солиқ тўлови тўлаш- да солиққа тортиладиган базани харид қилин- ган янги технологик жиҳозлар қийматига тенг, аммо солиққа тортиш базасининг 25 фоизидан кўп бўлмаган миқдорда камай- тирган ҳолда солиқ имтиёзлари берилган.

Ишлаб чиқаришни модернизациялаш, техник ва технологик қайта жиҳозлашни амалга оширувчи хўжалик юритувчи субъект- лар томонидан имтиёзларни қўллаш тар- тиби тўғрисида низомда (МВ, ИВ, ДСҚ, ДБҚнинг Адлия вазирлиги томонидан 2007 йил 11 июнда 1688-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган) ПФ- 3860-сон Фармон билан белгиланган им- тиёзларни қўллаш тартиби белгиланган.

Ушбу ҳужжатда белгиланишича, солиқ

имтиёзлари жиҳоз фойдаланишга топши- рилган пайтдан бошлаб навбатдаги солиқ давридан бошлаб қўлланади. Технологик жиҳоз сотилган ёки текинга берилган тақ- дирда у харид (импорт) қилинган пайтдан бошлаб уч йил мобайнида кўрсатилган солиқ имтиёзларининг амал қилиши бекор қили- ниб, қонун билан белгиланган тартибда тегишли солиқлар ва божхона тўловларини бюджетга тўлаш мажбуриятлари тикланади.

Бунда технологик жиҳозни ҳисса сифа- тда устав фондига бериш технологик жиҳозни сотиш ёки текинга бериш деб қаралмайди.

Янгидан жорий этилаётган янги техно- логик жиҳоз бўйича имтиёзларни қўллаш учун ягона солиқ тўлови ҳисоб-китобига корхона раҳбари ёки у ваколат берган шахс томонидан тасдиқланган, янгидан жо- рий этилаётган янги технологик жиҳозни қўллаш бошлаш санаси кўрсатилган маъ- лумотнома (эркин шаклда) илова қилина- ди. Сиз янги жиҳоз сотиб олмаганинг- гиз боис, ПФ-3860-сон Фармон билан берилган имтиёз унга татбиқ этилмайди.

АЖРАТМАЛАРНИ ТЎЛИҚ ҲИСОБЛАНГ

Фермер хўжалиги пахта йиғим-теримида жалб этилган жисмоний шахсларга ҳисоблаб ёзила- диган иш ҳақи фондидан Пенсия жамғармаси- га мажбурий ажратмаларни (24%) тўлаш бўйича имтиёзларга эгами?

– Фермер хўжаликлари ишга қабул қилаётганда амалдаги меҳнат қонунларининг қоидалари- га амал қилишлари керак. Хо- димларни ёллаётганда улар билан ишга қабул қилиш тўғри- сида шартнома тузиш лозим (Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 30 октябрдаги 476-сон қаро- ри билан тасдиқланган Фермер хўжалиги ходимларини ёллаш тўғрисида намунавий шартно- ма).

Меҳнатга ҳақ тўлаш фонди- дан мажбурий ажратмалар ва фермер хўжалигида ишлашга,

шу жумладан пахта йиғим-тери- мига ҳам жалб этилган ходим- ларнинг иш ҳақидан суғурта бадалларини белгиланган тар- тибда ҳисоблаб ёзиш ҳамда тўлаш керак.

Меҳнатга ҳақ тўлаш фонди- дан мажбурий ажратмалар ва фермер хўжалигида ишлашга, шу жумладан пахта йиғим-терими- га ҳам жалб этилган ходимларнинг иш ҳақидан суғурта бадалларини Ягона ижтимоий тўловни ҳамда давлат ижтимоий суғуртасига мажбурий бадаллар ва ажратма- ларни ҳисоблаш, тўлаш ва тақ-

симлаш тўғрисида низомга кўра (МВ, МАИМКВ, ДСҚ ва МБ бо- шқарувининг Адлия вазирлиги томонидан 2004 йил 6 апрелда 1333-сон билан рўйхатдан ўтка- зилган қарори билан тасдиқлан- ган) ҳисоблаб ёзиш ва тўлаш даркор.

Ягона ижтимоий тўлов ва фуқароларнинг мажбурий суғурта бадаллари молиялаш манбала- ридан қатъи назар, солиқлар уш- ланишини ҳисобга олмасдан, мазкур Низомга 1-иловада кўрсати- лган тўловлардан ташқари, иш ҳақи (даромад)нинг барча тур- ларига ҳисоблаб ёзилади. Би- нобарин, фермер хўжалиги Пен- сия жамғармасига мажбурий аж- ратмаларни тўлашга доир имти- ёзларга эга эмас.

ДСИ ВАКОЛАТГА ЭГА ЭМАС

Тош-шағал ҳавзаси туман ҳокимлигига қарашли хўжаликларга шағал сотади. Олинган шағал учун шартномалар бўйича ҳақ ўз вақтида тўланмагани туфайли у бюд- жетдан ташқари жамғармалар олдида қарзга эга. Қарзни сўндириш тўғрисида давволар билан хўжалик судига мурожаат қилдик. Ижобий натижа йўқ. Мазкур ҳолда ДСИ асосий қарз бўйича пеня ҳисобланишини камайтира оладими?

– ДСИда пеня ҳисобланишини камайтириш ваколати мавжуд эмас. Фақат Муддати ўтказиб юборилган дебиторлик ва кредиторлик қарзла- рини қисқартириш ҳамда бюджетга тўловлар интизомини мустаҳкамлаш республика комисси- ясигина қонун билан белгиланган тартибда хўжалик юритувчи субъектларга қарзни (асосий сумма, пеня, жарималарни) тўлаш бўйича муддатни кечиктириш ва (ёки) уни бўлиб-бўлиб тўлаш

имкониятини бериш, шунингдек пеня ҳисоблаб ёзишни тўхтатиш ва тугатиш, бюджет ва давлат мақсадли жамғармаларига ҳамда вазирлик ва идораларнинг бюджетдан ташқари жамғармаларига солиқлар ва тўловлар бўйича пеня ҳамда жари- маларни ҳисобдан чиқариш тўғрисида қарор қабул қилиш ҳуқуқига эгадир.

Республика комиссиясига ДСИ орқали мурожаат қилинади.

Хусниддин ҲОШИМОВ, «Норма маслаҳатчи» газетаси эксперти.

САҚЛАШ МУДДАТИ АБАДИЙ ЭМАС

Корхонанинг қандай ҳужжатлари қанча муддат мобайнида архивда сақланиши керак?

Л.Аҳмедова, бош бухгалтер.

– Хўжалик юритувчи субъект- нинг бирламчи ҳужжатларини сақлаш тартиби корхонанинг архиви тўғрисидаги махсус ни- зом билан белгиланиб, уни юридик шахснинг раҳбари тас- диқлайди.

Ҳужжатларнинг қимматини экспертиза қилиш ҳамда уларни архивда сақлашга топшириш ёки йўқ қилишга тайёрлаш ишини ташкил этиш ва ўтказиш учун корхоналар мулкчилик шаклидан қатъи назар (кичик корхоналардан ташқари) доимо фаолият юритадиган эксперт комиссиясини тузишлари ке- рак. Унинг таркибига малака- ли мутахассислар – иш юри- тиш хизмати ходимлари, архив учун масъул шахслар ва архив муассасаси вакиллари кирити- лади. Эксперт комиссиясининг қарорлари улар корхона раҳ- бари тасдиқлаганидан сўнг кучга киради.

Сақлаш учун ҳужжатларни ишлар номенклатурасига му- вофиқ тикиш керак, ушбу но- менклатурага кўра улар кейин- чалик сақлаш учун архивга бе- рилиши мумкин.

Бухгалтерия ҳужжатларини

сақлаш муддатлари «Бухгалте- рия ҳисоби тўғрисида»ги Қонун- нинг 23-моддаси билан белги- ланган, унга кўра бухгалтерия ҳужжатлари ва регистрлар, мик- рофильмлар ёки компьютер ҳисоби молиявий маълумотлари қамбда уч йил, молиявий ҳисо- ботлар эса қонун билан белги- ланган муддат мобайнида сақ- ланади. Ҳужжатларнинг сақлаш муддатини белгилаётганда Ўзбекистон Республикаси таш- килотлари фаолиятида ҳосил бўладиган намунавий бошқарув ҳужжатлари рўйхатидан фойда- ланиш, ЎзР Марказий архиви ишлаб чиққан ҳамда давлат ва идоравий архивлар ходимлари- га, шунингдек барча мулкчилик шаклларидаги ташкилотлар хо- димларига қўллаш учун тавсия қилинган сақлаш муддатларини кўрсатиш мумкин.

Хусусан, Рўйхатга кўра бух- галтерия ҳисоботлари ва ба- ланслари: йиғма ва йилликла- ри доимо, чоракликлари 5 йил мобайнида сақланади.

Компьютерда бухгалтерия ҳисоби юритилаётганда бирлам- чи ҳужжатларнинг қоғоздаги нус- халарини тайёрлаш лозим.

Кадрларга оид ҳужжатлар- нинг сақланиш муддати:

– шахсий таркиб бўйича ҳуж- жатлар – 75 йил мобайнида;

– асосий фаолият бўйича буйруқлар – 10 йил мобайни- да;

– таътиллалар, ходимларни рағ- батлантириш бўйича буйруқлар – 3 йил мобайнида ва ҳоказо.

Ишлов берилган ҳужжатлар- ни корхонада ҳам, архивда ҳам сақлаш мумкин.

Ҳужжатларни сақлаш мудда- ти ҳужжат расмийлаштирилган ва тегишли йиғмажилдга тикил- ган йилдан кейинги йилнинг 1 январидан бошлаб ҳисоблана- ди.

Сақлаш муддати тугаган ҳуж- жатларни йўқ қилиш мумкин. Ҳужжатларни йўқ қилиш тўғри- сида қарорни эксперт комис- сияси тайёрлайди, бунга архив муассасасининг ходими жалб этилиши мумкин. Ҳужжатларни йўқ қилиш корхона раҳбари далолатномани тасдиқлагани- дан кейин амалга оширилади.

Ҳужжатларни сақлаш тарти- бини бузганлик учун бунда айбдор шахслар белгиланган тартибда жавобгар бўладилар.

Сақлаш муддатлари кўрсати- лган ҳолда сақланадиган ҳуж- жатларнинг тўлиқ рўйхати «Ама- лий бухгалтерия» электрон маълумот тизимига киритилган.

Хорижий янгиликлар

КИМ РЕЗИДЕНТ БЎЛАДИ?

2007 йил 1 январдан РФ Солиқ кодексига «Россия Федерацияси- нинг резиденти» тушунчаси ўзгарди. Қонун чиқарувчилар янги таъриф солиқ тўловчилар учун қулайроқ бўлади, деб ваъда берган эдилар.

ЎЗ ВАҚТИДА КЕЛИНГ

Олдинги таъриф билан боғлиқ му- аммолар Россия Федерацияси ҳуду- дида бир календарь йилда камида 183 кун яшаганлар резидент деб ҳисобла- нишидан келиб чиқарди. Шу тариқа, агар хорижий фуқаро мамлакатга йил- нинг иккинчи ярмида келган бўлса, йилнинг охирида резидент бўла олмас- ди ва унинг даромадлари норезиден- тлар учун белгиланган 30 фоизли ставка бўйича солиққа тортилар эди. Ҳатто бундай ходим мамлакатга келиб-оқ Россияда узоқ муддатли ишни ба- жаришга шартнома тузган бўлса ҳам, мамлакатга келган йилда ўтказган вақтни ҳисобга олмай, янги кален- дарь йилда 183 кундан кейингина даромадига пасайтирилган ставкани (13 фоиз) қўллаш мумкин эди.

Солиқ кодексининг янги таҳри- рига кўра Россияда кетма-кет 12 ой мобайнида 183 календарь кун яшаган шахс солиқ резиденти ҳисоблана- ди. Мамлакатда бўлиш вақти қисқа муд- датли (6 ойдан камроқ) даволаниш ёки таҳсил олиш учун мамлакатдан чиққан даври билан узилмайди.

Шу тариқа календарь йилнинг ик- кинчи ярмида Россияга келган чет элликларнинг тенгсиз аҳволи тўғри- сидаги масала ҳал қилинди. Резидент- лик календарь йил якунларига қараб эмас, балки кейинги кетма-кет 12 ойнинг ўтишига қараб белгиланади. Мамлакатга келган йилдаги ойлар ҳам ҳисобга олинади.

ҲИСОБЛАБ КЎРАЙЛИК

Агар хорижий ходим Россияга 2006 йил март ойида келган ва Россиядан 2007 йил мартда чиқиб кетган бўлса, бу ҳолда у 2006 йилда ҳам, 2007 йилда ҳам резидент деб ҳисобланади. Чунки у 2006 йили календарь йилда Россия ҳудудида 183 кундан ортиқ бўлган. 2007

йилда ҳам – зеро у Россияда сурун- касига 12 ой мобайнида 183 кундан кўп бўлган. Солиқ кодексининг олдинги таҳрири бўйича ушбу хорижий шахс 2007 йилда солиқ резиденти ҳисоб- ланмас эди, чунки у бир йилда Рос- сияда 183 кундан кам бўлган.

Бошқа бир вазиятни олайлик. Ма- салан, хорижий шахс Россияга 2006 йил октябрда келган ва ватанига 2007 йил октябрда қайтиб кетади. Бу ҳолда у 2006 йилда солиқ резиденти бўлмай- ди, чунки Россия ҳудудида бир кален-

дарь йилда 183 кундан кам бўлган. Лекин 2007 йилда бу ходим апрель ойидаёқ солиқ резиденти бўлади. Чунки бу вақтга қадар у Россияда кет- ма-кет кейинги 12 ой давомида 183 кундан ортиқ яшаган бўлади. Эски қоғозда кўра у фақат июль ойида солиқ резидентига айланар эди.

Агар масалан, хорижий ходим Рос- сияга 2007 йил октябрда келиб, 2008 йил майгача турса, у резидент бўлмай- ди. У 2008 йил апрелидагина бу ма- қомни олади. Солиқ кодексининг ол- динги таҳрири бўйича бу хорижий шахс 2007 йилда ҳам, 2008 йилда ҳам солиқ резиденти деб ҳисобланмас эди. Бироқ ҳисоблаш кўринишидан осон бўлишига қарамай, амалиётда янги таърифни қўллаш айрим қийинчиликларни кел- тириб чиқариши мумкин.

Хорижий матбуот саҳифаларидан.

Тушунтириш электрон эксперт тизими материаллари асосида тайёрланди

NORMA
Ахборот-ҳуқуқий тизими

АМАЛИЙ БУХГАЛТЕРИЯ

Сотиб олиш масалалари бўйича қуйидаги телефонлар орқали мурожаат қилинг:

Тошкент ш.: (99871) 137-07-78, 137-45-29
Гулистон ш.: (3672) 27-58-97
Самарқанд ш.: (3662) 34-16-12
Наманган ш.: (3692) 32-84-26
Фарғона ш.: (3732) 26-78-80

Андижон ш.: (3742) 50-25-96
Қарши ш.: (99875) 227-18-11

MOBILE Internet

Бутун мамлакат бўйлаб мобиллик!

Юқори тезлик -153,6 Кбит/с.гача!

Олис туманларда ҳам чиқиш имконияти!

Диққат!!! Нархлар туширилди!

Аввалги нарх

~~1 мегабайт учун \$0.25~~

Янги нарх

1 мегабайт учун \$0.10 (07:00-23:00)
1 мегабайт учун \$0.05 (23:00-07:00)

Мижоз тўловисиз!

Тел.: (8598) 305-1111
www.cdma.uz

Батафсил маълумотлар - компания офисларида.
Нархлар УЗРМБнинг АҚШ доллариға нисбатан қийматида курсатилган.
Барча солиқлар ҳисобга олинган.

PerfectumMobile
CDMA — Dreams Come True!

ISO 9001:2000

ИМТИЁЗЛИ ТАЪМИРЛАШ

Корхонамизнинг ХХТУТ коди 14981-«Ишлаб чиқариш-техник, техник-савдо хизмати кўрсатиш ва радиоэлектрон аппаратура, маиший машиналар, приборлар ва металл буюмларни таъмирлаш». Бу асосий фаолият тури бўлиб, ягона солиқ тўловини тўловчи ҳисобланамиз. Аҳолига хизматлар кўрсатиш учун қвитанция берган ҳолда нақд пул билан ёхуд мактаблар, касалхоналар ва ҳоказо ташкилотлардан пул ўтказиш йўли билан ҳақ тўланади. Агар ўқув ва тиббий муассасаларда овқатланиш блокларидидаги совутиш жавонлари, электр плиталар, қозонлар ва бошқа шу сингари ускуналарни таъмирласак ва бизга пул ўтказиш йўли билан ҳақ тўлашса, Президентнинг «Ўзбекистон Республикасида 2006-2010 йилларда хизмат кўрсатиш ва сервис соҳасини ривожлантиришни жадаллаштириш чоратадбирлари тўғрисида» қароридан (2006 йил 17 апрель, ПҚ-325-сон) назарда тутилган ягона солиқ тўловини тўлашга доир имтиёзни қўллаш олаимизми?

Виктория, МЧЖ бош бухгалтери.

ҚҚСни ихтиёрий тўловчилар

Бизнинг кичик корхонамиз (ХХТУТ 18114) умумбелгиланган тўловларни тўлайди.

Ягона солиқ тўловини ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги низомга кўра ягона солиқ тўловини тўловчи корхоналар қўшилган қиймат солиғини ихтиёрий тўлаш ҳуқуқига эгалар. Бунда ЯСТ суммаси ҚҚС суммасига камайтирилади, бироқ у ягона солиқ тўлови суммасининг 50 фоизидан ортиқ бўлмаслиги керак.

1. Бу солиқ солишини соддалаштирилган тизимига ўтилган тақдирда корхонамиз фойда солиғи, инфратузилма солиғи, мол-мулк солиғи, сув солиғи ҳамда Пенсия жамғармаси (0,7%), Йўл жамғармаси (1,5%) ва Мактаб таълимини ривожлантириш жамғармасига (1%) ажратмалар ўрнига ягона солиқ тўловини (10%) тўлашини аниқлашди, уни 50 фоизга камайтириш мумкин бўладими? Бунда қўшилган қиймат солиғи аввалгидек ҳисоблаб чиқариладими?

2. Агар ҳисобот даврида ҳисобга киритилган ҚҚС суммаси ҳисоблаб ёзилган ҚҚСдан кўп бўлса ёки ягона солиқ тўлови ҳисоб-китобининг 120-сатри 130-сатридан кам бўлса, ягона солиқ тўлови суммасини 50%га камайтириш мумкинми?

Меҳмед Йилмаз,
бош директор ўринбосари.

— Ягона солиқ тўловини ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги низом (МВ ва ДСКнинг Адлия вазирлиги томонидан 2007 йил 28 мартда 1667-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган) 7 апрелдан кучга кирган. У томонидан тартибга солинадиган ягона солиқ тўлови умумбелгиланган тартибда тўланадиган қуйидаги солиқлар ва мажбурий тўловлар мажмуи ўрнига тўланади:

— юридик шахслар даромади (фойдаси)дан олиннадиган солиқ;
— ободонлаштириш ва ижтимоий инфратузилмани ривожлантириш солиғи;
— мол-мулк солиғи;
— сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ;

— маҳсулот (ишлар, хизматлар)ни сотиш ҳажмидан Пенсия жамғармаси (0,7%), Йўл жамғармаси ва Мактаб таълими жамғармасига (1%) мажбурий ажратмалар.

Ягона солиқ тўловини тўловчиларнинг қуйидагиларни тўлаш мажбурияти сақланиб қолади: қонун ҳужжатларида назарда тутилган тартибда Ўзбекистон Республикаси норезидентлари томонидан бажарилган (кўрсатилган) ишлар (хизматлар) бўйича қўшилган қиймат солиғи; акциз солиғи (акцизли маҳсулот ишлаб чиқарилганда);

— ер остидан фойдаланганлик учун солиқ; божхона тўловлари; давлат божлари; айрим товар турлари билан чакана савдо қилиш ҳуқуқи учун йиғим; ягона ижтимоий тўлов;

— олинган ва вақтинчалик олиб кириладиган автотранспорт воситалари қийматидан Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги Республика йўл жамғармасига йиғимлар.

Ягона солиқ тўлови тўланганда корхоналарнинг солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни тўлов манбаида ушлаб қолиш ҳамда уларни бюджетга ўтказиш бўйича мажбуриятлари сақланади. Уни тўловчилар шунингдек қонунда назарда тутилган тартибда юридик шахсларни рўйхатдан ўтказиш йиғимини ҳамда атроф табиий муҳитни ифлослантирганлик ва чиқиндиларни Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жойлаштирилган учун компенсация тўловларини тўлайдилар.

Агар корхона қўшилган қиймат солиғини ихтиёрий асосда тўласа, ягона солиқ тўлови суммаси бюджетга тўланадиган қўшилган қиймат солиғи суммасига, бироқ ягона солиқ тўлови суммасининг 50 фоизидан ортиқ бўлмаган миқдорга камайтирилади. ҚҚС ҳисоб-китоби ва уни тўлаш умумбелгиланган тартибда амалга оширилади.

— Ҳа, қўллаш оласиз. Ягона солиқ тўловини тўлашга доир имтиёзлар, юқорида кўрсатилган қарорга биноан, хизматлар кимга кўрсатилишидан (аҳолига ёки корхоналар ва ташкилотларга) ва ҳақ тўлаш шаклидан (нақд пул билан ҳисоб-китоб қилиш ёки пул ўтказиш бўйича) қатъи назар маиший электрон ва электр асбобларни таъмирлаш ҳамда уларга техник хизмат кўрсатиш бўйича хизматларга ҳам татбиқ этилади.

Шуни ҳам таъкидлаш лозимки, Президентнинг ПҚ-325-сон қарори билан белгиланган имтиёзларнинг амал қилиш муддати микрофирмалар ва кичик корхоналар учун 2010 йилнинг 31 декабригача узайтирилган (Президентнинг 2007 йил 21 майдаги «Ўзбекистон Республикасида 2010 йилгача бўлган даврда хизмат кўрсатиш ва сервис соҳасини ривожлантиришни жадаллаштиришга оид қўшимча чоратадбирлар тўғрисида» ПҚ-640-сон қарори 6-банди).

Тўланадиган ҚҚС суммасига эътиборни қаратинг, тегишинча, агар корхонада ҳисобот даври якунлари бўйича ҳисобга қабул қилинадиган ҚҚС суммаси айланмалардан ҳисоблаб ёзилган ҚҚС суммасидан катта бўлса, яъни ҚҚС суммаси бўйича манфий сальдо ҳосил бўлса, ягона солиқ тўлови суммаси камаймайди.

Ягона солиқ тўлови суммасини «50%дан ортиқ бўлмаган миқдорга» чеклаш қуйидагиларни аниқлашди:

— агар бюджетга тўланадиган ҚҚС суммаси ҳисоблаб ёзилган ягона солиқ тўлови суммасининг 50%идан кўп ёки тенг бўлса, ЯСТ суммаси фақат 50%га камайтирилади;

— агар ҚҚС суммаси ЯСТнинг 50%идан кам бўлса, ягона солиқ тўлови суммаси ҚҚС суммасига камайтирилади ва бундан ортиққа камайтирилмайди.

I МИСОЛ. Ҳисобот даврида корхона фаолиятининг якунлари бўйича ҳисоблаб ёзилган: — бюджетга тўланадиган ҚҚС суммаси — 1000 минг сўм;

— ягона солиқ тўлови суммаси — 1500 минг сўм.

ЯСТ суммасининг 50%и 750 минг сўмни ташкил этади, бу эса бюджетга тўланадиган ҚҚС суммасидан кам. Гарчи ҚҚС 1000 минг сўмга тенг бўлса-да, корхона ЯСТ суммасини фақат 750 минг сўмга камайтириши мумкин. Тегишинча, у бюджетга ўтказиши керак:

ҚҚС — 1000 минг сўм;

ЯСТ — 750 минг сўм.

II МИСОЛ. Ҳисобот даврида корхона фаолиятининг якунлари бўйича ҳисоблаб ёзилган: — бюджетга тўланадиган ҚҚС суммаси — 1000 минг сўм;

— ягона солиқ тўлови суммаси — 1500 минг сўм.

Мазкур ҳолда корхона ҚҚСни ягона солиқ тўлови суммасидан тўлиқ чегириши мумкин, чунки у ЯСТнинг 50%идан камни ташкил этади. У бюджетга ўтказиши керак:

ҚҚС — 100 минг сўм;

ЯСТ — 1400 минг сўм (1500 — 100).

Агар солиқ тўловчилар қўшилган қиймат солиғини ихтиёрий тўлашга тақвимий йил бошидан ўтмасалар, ягона солиқ тўлови суммасининг қўшилган қиймат солиғи ҳисоблаб чиқарилган чоракларга тўғри келадиган қисмига камайтирилади.

Хорижий янгиликлар

ЖАВОБГАРЛИКДАН ҚОЧИБ ҚУТУЛОЛМАЙСАН

Россия Давлат думаси депутатлари Маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисида кодексга маъмурий ҳуқуқбузарлик бўйича даъво қилиш муддатини кўпайтирадиган тузатиш киритишни таклиф этишмоқда. Уларнинг фикрича, бундай чора жавобгарликдан қочиш учун касаллик варақасидан, узок муддатли хизмат сафаридан ва ўзга сабаблардан фойдаланиш имкониятини истисно қилиш имконини беради. Лекин тузатишларни қабул қилишининг аниқ муддатлари ҳали белгиланмаган.

ПОРАХЎРЛАРНИ ТАДБИРКОРЛАР КЎРСАТИШАДИ

Фирмалар ва тадбиркорлар қўли нопок судьяларни аниқлашда иштирок этишларини истисно қилиб бўлмайди. Бунинг учун Адлия вазирлигининг суд департаментидан ўз хавфсизлиги хизмати тузилади. Айни шу хизмат бизнесменларнинг порахўрлар устидан шикоятларини текшириш билан шуғулланади. Қонун чиқарувчилар тадбиркорлар ҳамда Адлия вазирлиги махсус хизматининг биргаликдаги ҳаракатлари судьялар орасида порахўрликни камайтиради, деб умид қилишмоқда.

МАЛАКАСИ БЕКОР ҚИЛИНГАНЛАР ТЕКШИРИЛАДИ

Россия фирмалари бўлажак ходимнинг масъул лавозимларни эгаллаши тақиқланмагани тез текшириш имкониятига эга бўлди. Шу йил 1 апрелдан малакаси бекор қилинган шахсларнинг реестри амал қилмоқда. ИИВ рўйхатни тузиш ва юритишни ўзининг Бош ахборот-таҳлил маркази ва ҳудудий бўлинмаларига топширган.

Реестрдан маълумотларни корхона рўйхатга олинган жойдаги ички ишлар органларидан олиш мумкин. Юқори лавозимга номзод билан меҳнат шартномаси тузиш режалаштириладиган бўлса, номзод тўғрисидаги маълумотларни текшириш учун компания атиги 100 рубль тўлайди. Тўғри, сўров бериш учун шахсан фирма раҳбари корхона давлат рўйхатидан ўтказилгани тўғрисида маълумотнома, битим тузишга ваколатларни тасдиқловчи ҳужжатларнинг нотариал тасдиқланган нусхасини тақдим этиши керак.

Раҳбарларнинг ҳам, бухгалтерларнинг ҳам малакаси бекор қилиниши мумкинлигини ёдда тутиш керак. Бундай ишончини йўқотган ходимларни масъул лавозимларга ишга олиш эса компанияга 100 000 рублгача жарима солинишига олиб келади.

АМАЛДОРЛАРНИ СОВФАГА КЎМИБ ЮБОРИШАДИМИ?

Тез орада Россия бухгалтерлари инспекторлар ва судьяларга совға тақдим қилиб жазо олмасликлари мумкин бўлади. Тўғри, совғанинг қиймати тўрт минг рублдан ошмаслиги керак, дейилади Олий арбитраж суди ишлаб чиққан қонун лойиҳасида.

Ҳужжатни Президент Маъмуриятининг давлат ҳуқуқий бошқармаси маъқуллади. Лекин амалдорга у бевосита алоқадор бўлган расмий тадбирда совға бериш мумкин бўлади. Қонун лойиҳаси давлат хизматчиларига қиймати 100 минг рублдан ортиқ барча совғаларни декларациялаш мажбуриятини юклайди. Энг яқин қариндошлардан олинган совғаларгина бундан истиснодир.

Фуқаролик кодексига кўра ҳозир ҳам мансабдор шахсга совға бериш мумкин, энг муҳими бу совға қиймати 500 рублдан ошмаслиги лозим. Совға нархи 500 рублдан ошиқ бўлса, тадбиркор пора берганлик учун қонун олдида жавоб беради.

Олий суд ҳузуридаги суд департаменти меҳнатга катта ҳақ тўлаш судьяларнинг мустақиллиги ва ҳалоллигининг таркибий қисмидир, деб билади. Ҳозирда федерация субъектлари бўлмиш судьяларнинг даромадлари муносиб миқдорда ва бир ойга деярли 90 минг рублни ташкил этади, туман судьяларининг маоши эса 80 минг рублга яқин. Шу сабабли порахўрлик ҳоллари камдан-кам учрайди, дейишади бу ерда. 1 январдан бу сумма 7,5 фоизга оширилган ва ойига деярли 100 минг рублни ташкил қилади.

Хорижий матбуот саҳифаларидан.

САВДО ВА УМУМИЙ ОВҚАТЛАНИШДА СТАВКАЛАР ТУРЛИЧА

Мен газетангизни мунтазам ўқиб бораман, ундан иш учун зарур ахборот оламан. Корхонамиз умумий овқатланиш билан шуғулланади ва 2007 йил 1 январдан бошлаб ягона солиқ тўлови тўловчиси ҳисобланади.

«Бизнинг маслаҳатлар» бўлимидаги («Норма маслаҳатчи», 2007 йил 13 мартдаги 11-сон) «Бир тўловда беш тўлов» жавобида савдо ва умумий овқатланиш корхоналари учун ягона солиқ тўлови ставкаси 10% миқдоридан кўрсатилган, 2007 йил 5 июндаги 23-сонда эса «Нархи — келишилади» жавобида худди шу тоифадаги корхоналар учун ягона солиқ тўлови ставкаси 5% миқдоридан берилган.

Тушунтириб берсангиз, савдо ва умумий овқатланиш корхоналари учун ягона солиқ тўловининг ставкаси қандай?

Наталья Силкина,
бош бухгалтер.

— Ставкалари савдо ва умумий овқатланиш корхоналари учун бир хил бўлган ялли даромад солиғидан фарқли равишда улар учун ҳар хил ягона солиқ тўлови ставкалари белгиланган. Чунинчи, «Бир тўловда беш тўлов» материалда («Норма», 2007 йил 13 мартдаги 11-сон) жавоб умумий овқатланиш корхоналари учун берилган. Улар учун Президентнинг 2006 йил 18 декабрдаги ПҚ-532-сон қарорига 24-иловада ягона солиқ тўловининг қуйидаги ставкалари белгиланган:

N	Тўловчилар	Ялли тушумга %да ягона солиқ тўлови ставкалари
1.	Умумий овқатланиш корхоналари улардан:	10
	умумтаълим мактаблари, мактаб-интернатлар, ўрта махсус, хунар-касб ва олий ўқув юрларига хизмат кўрсатадиган ихтисослаштирилган умумий овқатланиш корхоналари	8

«Нархи — келишилади» материалда эса («Норма маслаҳатчи»нинг 2007 йил 5 июндаги 23-сон) савдо корхоналари тўғрисида сўз

борган. Улар учун ўша ҳужжатда ягона солиқ тўловининг қуйидаги ставкалари белгиланган:

N	Тўловчилар	Ялли тушумга %да ягона солиқ тўлови ставкалари
1.	Қуйидаги жойларда жойлашган савдо корхоналари (2-бандда кўрсатилганларидан ташқари): аҳолиси 100 минг киши ва ундан кўп бўлган шаҳарларда бошқа аҳоли пунктларида бориш қийин бўлган ва тоғли туманларда	5 3 1
2.	Қуйидаги жойларда жойлашган улгуржи ва чакана дорихона ташкилотлари: аҳолиси 100 минг киши ва ундан кўп бўлган шаҳарларда бошқа аҳоли пунктларида бориш қийин бўлган ва тоғли туманларда	3 2 1

Тушунтиришлар электрон маълумотнома тизими материаллари асосида тайёрланди

НОРМА
Ахборот-ҳуқуқий тизими

АМАЛИЙ СОЛИҚ СОЛИШ

Тошкент ш.: (99871) 137-07-78, 137-45-29
Гулистон ш.: (3672) 27-58-97
Самарқанд ш.: (3662) 34-16-12
Наманган ш.: (3692) 32-84-26
Фарғона ш.: (3732) 26-78-80
Андижон ш.: (3742) 50-25-96
Қарши ш.: (99875) 227-18-11

Сотиб олиш маълумотлари бўйича қуйидаги телефонлар орқали мурожаат қилинг:

ЎЗБЕКИСТОН ҚОНУНЧИЛИГИДАГИ ЎНГИЛИКЛАР

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИ:

● **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРЛАРИ:**

– «Вазирлар Маҳкамасининг «Маҳсулотларни сертификатлаштириш тартиботини соддалаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» 2004 йил 6 июлдаги 318-сон қарорига қўшимчалар киритиш тўғрисида»;
– «Электрон тижоратни амалга оширишда тўловларни ўтказишни янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида».

● **ИДОРАВИЙ-МЕЪЁРИЙ ҲУЖЖАТЛАР:**

– ЎзР МВ, АВ, ДСҚнинг «Адвокатлик бюрolari, адвокатлар ҳайъатлари, адвокатлик фирмалари ва адвокатлар томонидан бюджетга солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги йўриқномага ўзгартиришлар киритиш ҳақида»ги қарори;

– Ўзбекистон автомобиль ва дарё транспорти агентлиги бошлигининг «Йўловчилар ва юкларни автомобиль транспортида ташиш билан шуғулланаётган юридик шахсларнинг ходимларига ва юкларни автомобиль транспортида ташиш билан шуғулланаётган хусусий тадбиркорларга қўйиладиган малакавий талаблар тўғрисидаги низомга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги буйруғи;

– ЎзР адлия вазирининг «Давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий давлат ҳокимияти органларида қонун ҳужжатларининг туркумлаштирилган ҳисобини юритиш қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида»ги буйруғи;

– ЎзР Халқ таълими вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг ўрта махсус, касб-ҳунар таълими марказининг «Умумтаълим мактабларининг 9-синф битирувчиларини академик лицей ва касб-ҳунар коллежларида ўқитиш билан қамраб олиш тартиби тўғрисидаги вақтинчалик низомни тасдиқлаш тўғрисида»ги қарори.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ
ҚАРОРИ

**ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ «МАҲСУЛОТЛАРНИ СЕРТИФИКАТЛАШТИРИШ
ТАРТИБОТИНИ СОДДАЛАШТИРИШГА ДОИР ҚЎШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАР
ТЎҒРИСИДА» 2004 ЙИЛ 6 ИЮЛДАГИ 318-СОН ҚАРОРИГА ҚЎШИМЧАЛАР
КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА**

(«Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами», 2007 йил, 24-сон, 250-модда)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикасида ахборотни криптографик муҳофаза қилишни ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида» 2007 йил 3 апрелдаги ПҚ-614-сон қарорига мувофиқ Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 6 июлдаги 318-сон қарори билан тасдиқланган Мажбурий тартибда сертификатладиган маҳсулот турлари рўйхатининг эллик олтинчи позициясига қуйидаги қўшимчалар киритилсин:
«Номи» устунига «ахборотни техник ва криптографик муҳофаза қилиш воситалари» сўзлари қўшилсин;

«ТИФ ТН» устунига «8540-:-8540 89 900» рақамларидан кейин «8543 89 950» рақамлари қўшилсин.

2. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари А.Н.Арипов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикасининг Бош вазирининг
Ш.МИРЗИЁЕВ.**

Тошкент ш.,
2007 йил 11 июнь
118-сон.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ
ҚАРОРИ

**ЭЛЕКТРОН ТИЖОРАТНИ АМАЛГА ОШИРИШДА ТЎЛОВЛАРНИ ЎТКАЗИШНИ
ЯНАДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА**

(«Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами», 2007 йил, 24-сон, 251-модда)

Чакана савдода электрон тижоратни амалга оширишда тўловларни ўтказиш тизимини такомиллаштириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. 2007-2008 йилларда электрон тижоратни амалга оширишда тўловларни ўтказиш тизимларини янада такомиллаштириш Тадбирлари режаси иловага мувофиқ тасдиқлансин.

2. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки, Иқтисодиёт

диёт вазирлиги, Молия вазирлиги, Ўзбекистон алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги, Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда Тадбирлар режасида назарда тутилган бандларнинг ўз вақтида ва сифатли бажарилишини таъминласинлар, йилнинг ҳар чорагида Вазирлар Маҳкамасига уларнинг амалга оширилиши тўғрисида ахборот тақдим этсинлар.

КАПИТАЛБАНК 132 - 07 - 03

Хизматлар лицензияланган

Бир мақсадга интилиб

Муваффақиятга эришамиз

3. Ўзбекистон Республикаси Марказий банкига хўжалик юритувчи субъектлар томонидан савдони электрон тижорат асосида амалга оширишда электрон тўлов тизимларидан фойдаланиш талабларига риоя қилиниши устидан назорат ўрнатиш тавсия этилсин.

4. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш

Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосарлари Р.С.Азимов ва А.Н.Арипов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири Ш.МИРЗИЁЕВ.

Тошкент ш.,
2007 йил 12 июнь
120-сон.

Вазирлар Маҳкамасининг
2007 йил 12 июндаги 120-сон қарорига
ИЛОВА

2007-2008 ЙИЛЛАРДА ЭЛЕКТРОН ТИЖОРАТНИ АМАЛГА ОШИРИШДА ТЎЛОВЛАРНИ ЎТКАЗИШ ТИЗИМЛАРИНИ ЯНАДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ТАДБИРЛАРИ РЕЖАСИ

Т/р	Тадбирлар	Амалга ошириш шакли	Бажариш муддатлари	Масъул бажарувчилар
1.	Танлов асосида ишлаб чиқилган мамлакатимиз дастурий маҳсулотлари асосида миллий валютага боғланган интернет-дўконлардан фойдаланган ҳолда электрон тўлов тизимини ривожлантириш бўйича бошланғич лойиҳани жорий этиш чора-тадбирлари комплексини ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш.	Чора-тадбирлар комплекси	2007 йил III-IV чорак	Иқтисодиёт вазирлиги, Марказий банк, тижорат банклари, Ўзбекистон алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги, Миллий хавфсизлик хизмати, маҳаллий дастурий маҳсулотлар ишлаб чиқарувчилар
2.	Пул маблағларини аниқ вақт режимида масофадан бошқаришнинг фаол тизимларида, шу жумладан Интернет тармоғида ахборот хавфсизлигини таъминлаш механизмларини ишлаб чиқиш.	Норматив ҳужжат	2007 йил IV чорак	Марказий банк, Миллий хавфсизлик хизмати, Ўзбекистон алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги
3.	Интернет тармоғида электрон тўловларни ўтказиш учун электрон тижорат қатнашчилари ўртасида банк маълумотлари ва бошқа молиявий маълумотларни ўзаро айирбошлашда стандартлар ва талабларни ишлаб чиқиш.	Норматив ҳужжат	2007 йил IV чорак	Марказий банк, Ўзбекистон алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги, Миллий хавфсизлик хизмати, «Ўзстандарт» агентлиги
4.	Электрон тижоратни амалга ошираётган чакана савдо корхоналарини солиққа тортиш ва ҳисобга олиш тартибини ишлаб чиқиш.	Норматив ҳужжат	2007 йил IV чорак	Молия вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси, Давлат статистика қўмитаси
5.	Банк ҳисобрақамларини масофадан бошқариш тизимларини (Интернет-банкнинг, мобил банк ва бошқаларни) жорий этиш.	Чора-тадбирлар комплекси	2008 йил I-II чорак	Марказий банк, тижорат банклари
6.	Банк карталари асосида нақдинасиз ҳисоб-китоблар тизимларини янада ривожлантириш.	Чора-тадбирлар комплекси	доимий равишда	Марказий банк, Ўзбекистон банклар уюшмаси, тижорат банклари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари
7.	Банклараро «Uzkart» тўлов тизими доирасида Интернет тармоғи орқали банк тўлов карталари билан ҳақ тўлаш технологиясини ишлаб чиқиш ва жорий этиш.	Тижорат банклари ва чакана савдо корхоналари учун Интернет тармоғида электрон тижорат асосида электрон тўловларни амалга оширишнинг махсус дастурий таъминоти	2008 йил I-II чорак	Марказий банк, Ўзбекистон банклар уюшмаси, тижорат банклари, Ўзбекистон алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги
8.	Бюджет ташкилотларининг электрон тижоратда қўлланиладиган шартномалари (контрактлари)ни Ҳазначиликда мажбурий рўйхатдан ўтказиш тартиби тартиб-қоидаларини ишлаб чиқиш.	Чора-тадбирлар комплекси	2008 йил I-II чорак	Молия вазирлиги, Адлия вазирлиги
9.	Давлат бюджетининг ғазначилик ижроси шароитларида савдони электрон тижорат асосида амалга оширишда бюджет ташкилотлари харажатлари тўловини ўтказиш механизминини ишлаб чиқиш ҳамда Ҳазначиликда ва бюджет ташкилотларида амалга оширилган операцияларнинг бухгалтерия ҳисобини таъминлаш.	Чора-тадбирлар комплекси	2008 йил I-II чорак	Молия вазирлиги, Иқтисодиёт вазирлиги, Марказий банк

Т/р	Тадбирлар	Амалга ошириш шакли	Бажариш муддатлари	Масъул бажарувчилар
10.	Импорт-экспорт контрактларини ҳисобга қўйиш, шунингдек битишувларни электрон тижорат асосида амалга оширишни назарда тутувчи товарларни олиб кириш ва олиб чиқиш тартибига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида таклифлар ишлаб чиқиш.	Вазирлар Маҳкамаси қарори лойиҳаси	2008 йил II чорак	Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги, Марказий банк, Давлат божхона қўмитаси

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МОЛИЯ ВАЗИРЛИГИ,
АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ, ДАВЛАТ СОЛИҚ ҚўМИТАСИНING
ҚАРОРИ**

**АДВОКАТЛИК БЮРОЛАРИ, АДВОКАТЛАР ҲАЙЪАТЛАРИ, АДВОКАТЛИК
ФИРМАЛАРИ ВА АДВОКАТЛАР ТОМОНIDАН БЮДЖЕТГА СОЛИҚЛАР ВА БОШҚА
МАЖБУРИЙ ТўЛОВЛАРНИ ҲИСОБЛАБ ЧИҚАРИШ ВА ТўЛАШ ТАРТИБИ
Тўғрисидаги йўриқномага ўзгартиришлар киритиш ҳақида***

*Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2007 йил
11 июнда 1330-1-сон билан давлат рўйхатидан ўтказилди.*

(«Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами», 2007 йил, 24-сон, 253-модда)

Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодекси ва Ўзбекистон Республикаси «Давлат солиқ хизмати тўғрисида»ги Қонунининг 7-моддасига мувофиқ қарор қиламиз:

1. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Адлия вазирлиги ва Давлат солиқ қўмитасининг 2004 йил 29 февралдаги 41, 66-мх ва 2004-29-сон қарори билан тасдиқланган Адвокатлик бюрolari, адвокатлар ҳайъатлари, адвокатлик фирмалари ва адвокатлар томонидан бюджетга солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни

ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги йўриқномага (2004 йил 22 март, рўйхат рақами 1330 — Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2004 й., 12-сон, 148-модда) иловага мувофиқ ўзгартиришлар киритилсин.

2. Мазкур қарор Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида давлат рўйхатидан ўтказилган кундан бошлаб ўн кун ўтгач кучга киради.

Молия вазири
Р.АЗИМОВ.
60-сон

Адлия вазири
Ф.ОТАХОНОВ.
20-26-02-сон

Давлат солиқ
қўмитаси раиси
Б.ПАРПИЕВ.
2007-28-сон

Тошкент ш., 2007 йил 4 июнь.

*2007 йил 21 июндан кучга киради.

*ЎЗР МВ, АВ ва ДСҚнинг 2007 йил 4 июндаги
60, 20-26-02, 2007-28-сон қарорига
ИЛОВА*

**АДВОКАТЛИК БЮРОЛАРИ, АДВОКАТЛАР ҲАЙЪАТЛАРИ, АДВОКАТЛИК ФИРМАЛАРИ ВА
АДВОКАТЛАР ТОМОНIDАН БЮДЖЕТГА СОЛИҚЛАР ВА БОШҚА МАЖБУРИЙ ТўЛОВЛАРНИ
ҲИСОБЛАБ ЧИҚАРИШ ВА ТўЛАШ ТАРТИБИ Тўғрисидаги йўриқномага КИРИТИЛАётган
ЎЗГАРТИШЛАР****

1. II боб номидаги «ягона солиқ» сўзлари «ягона солиқ тўлови» сўзлари билан алмаштирилсин.

2. 6-банднинг иккинчи хатбошисидаги «Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 15 апрелдаги 159-сон қарори билан тасдиқланган Микрофирмалар ва кичик корхоналар учун солиқ солишнинг соддалаштирилган тизимини қўллаш тартибининг 1-бандига мувофиқ» сўзлари «Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексининг 8-моддасига мувофиқ» сўзлари билан алмаштирилсин.

3. 7-банддаги «ягона солиқ» сўзлари «ягона солиқ тўлови» сўзлари билан алмаштирилсин.

4. 9-банддаги «ягона солиққа» сўзлари «ягона солиқ

тўловига» сўзлари билан алмаштирилсин.

5. 20-банд чиқариб ташлансин.

6. 24-банднинг биринчи хатбошисида:

«29» рақами «34» рақами билан;

«Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 21 августдаги 361-сон қарори» сўзлари «Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2006 йил 25 октябрдаги ПҚ-499-сон қарори» сўзлари билан алмаштирилсин.

7. Мазкур ўзгартиришлар Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги ва Ўзбекистон Адвокатлар уюшмаси билан келишилган.

Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза
қилиш вазири в.б.
А.ҲАЙИТОВ.

Ўзбекистон Адвокатлар уюшмаси
бошқаруви раиси
Б.САЛОМОВ.

Тошкент ш., 2007 йил 14 май.

**Илова таҳририят томонидан ўзбек тилига ўгирилган. Маълумотнома тусига эга.

**ЙЎЛОВЧИЛАР ВА ЮКЛАРНИ АВТОМОБИЛЬ ТРАНСПОРТИДА ТАШИШ БИЛАН
ШУҒУЛЛАНАЁТГАН ЮРИДИК ШАХСЛАРНИНГ ХОДИМЛАРИГА ВА ЮКЛАРНИ
АВТОМОБИЛЬ ТРАНСПОРТИДА ТАШИШ БИЛАН ШУҒУЛЛАНАЁТГАН ХУСУСИЙ
ТАДБИРКОРЛАРГА ҚЎЙИЛАДИГАН МАЛАКАВИЙ ТАЛАБЛАР ТЎҒРИСИДАГИ
НИЗОМГА ЎЗГАРТИШ ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ҲАҚИДА***

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2007 йил
14 июнда 1626-1-сон билан давлат рўйхатидан ўтказилди.

(«Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами», 2007 йил, 24-сон, 255-модда)

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 14 июлдаги 138-сонли қарори билан тасдиқланган «Автомобиль транспортида йўловчиларни ҳамда юкларни шахарда, шахар атрофида, шахарлараро ва халқаро йўналишлар бўйича ташиш фаолиятини лицензиялаш тўғрисидаги низом»га асосан, **буюраман:**

1. Йўловчилар ва юкларни автомобиль транспортида ташиш билан шуғулланаётган юридик шахсларнинг ходимларига ва юкларни автомобиль транспортида ташиш билан шуғулланаётган хусусий тадбиркорларга қўйила-

диган малакавий талаблар тўғрисидаги низомга (2006 йил 5 октябрь, рўйхат рақами 1626) иловага мувофиқ ўзгартиш ва қўшимчалар киритилсин.

2. Мазкур буйруқ Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида давлат рўйхатига олинган кундан бошлаб ўн кун ўтгач кучга киради.

**Ўзбекистон автомобиль ва дарё
транспорти агентлиги бошлиги
А.АБДУВАЛИЕВ.**

Тошкент ш.,
2007 йил 2 май
46-сон.

*2007 йил 24 июндан кучга киради.

Ўзбекистон автомобиль ва дарё транспорти агентлиги
бошлигининг 2007 йил 2 майдаги 46-сон буйруғига
ИЛОВА

**ЙЎЛОВЧИЛАР ВА ЮКЛАРНИ АВТОМОБИЛЬ ТРАНСПОРТИДА ТАШИШ БИЛАН ШУҒУЛЛАНАЁТГАН
ЮРИДИК ШАХСЛАРНИНГ ХОДИМЛАРИГА ВА ЮКЛАРНИ АВТОМОБИЛЬ ТРАНСПОРТИДА ТАШИШ
БИЛАН ШУҒУЛЛАНАЁТГАН ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛАРГА ҚЎЙИЛАДИГАН МАЛАКАВИЙ ТАЛАБЛАР
ТЎҒРИСИДАГИ НИЗОМГА КИРИТИЛАЁТГАН ЎЗГАРТИШ ВА ҚЎШИМЧАЛАР****

1. 4-банднинг «в» кичик бандидаги «лицензия талабгорининг хоҳишига кўра» сўзлари чиқариб ташлансин.

2. Қуйидаги мазмундаги 4¹, 4², 4³, 4⁴-бандлар билан тўлдирилсин:

«4¹. Юридик шахслар ходимларини (ташувчи корхоналарнинг раҳбарлари, раҳбар ўринбосарлари ва мутахассисларини) аттестациядан ўтказиш Ўзбекистон автомобиль ва дарё транспорти агентлигининг Аттестация комиссияси томонидан амалга оширилади.

Юкларни автомобиль транспортида ташиш билан шуғулланаётган хусусий тадбиркорларни аттестациядан ўтказиш Комиссия томонидан ва/ёки уларнинг хоҳишига кўра Агентлик ҳудудий бўлинмаларининг Аттестация комиссиялари томонидан амалга оширилади.

4². Ўзбекистон автомобиль ва дарё транспорти агентлигининг Аттестация комиссияси Агентлик, Агентликка қарашли бўлинмалар, Ўзбекистон Республикаси автомобиль, дарё, электр транспорти ва йўл хўжалиги ходимлари касаба уюшмаси Марказий Кенгашининг камида 5 нафар масъул шахсларидан шакллантирилади ҳамда Агентлик бошлиқ ўринбосарларининг бири томонидан бошқарилади.

Агентлик ҳудудий бўлинмаларининг Аттестация комиссияси бўлинма ходимлари орасидан камида 3 кишидан иборат миқдорда шакллантирилади ва бўлинма бошлиғи томонидан бошқарилади.

4³. Ўзбекистон автомобиль ва дарё транспорти агентлиги Аттестация комиссиясининг иши (ҳужжатларни қабул қилиш ва уларнинг дастлабки таҳлили, Комиссия мажлиси баённомасини юритиш ва ҳоказолар) Комиссия котиби ҳисобланган Агентликнинг кадрлар бўйича мутахассиси томонидан ташкиллаштирилади.

Ҳудудий бўлинмалар Аттестация комиссиясининг иши

бўлинманинг лицензиялаш ва бухгалтерия ҳисоби шўбаси томонидан ташкиллаштирилиб, шўба мудирини Комиссиянинг котиби ҳисобланади.

4⁴. Ўзбекистон автомобиль ва дарё транспорти агентлиги ва унинг ҳудудий бўлинмаларининг Аттестация комиссиялари (бундан кейин – Комиссия):

юридик шахслар ходимлари ва хусусий тадбиркорларни аттестациядан ўтказиш жадвалларини ишлаб чиқади ва тасдиқлайди;

аттестация учун саволлар рўйхатини тайёрлайди; аттестация кунларини тайинлайди ва аттестациядан икки ҳафта олдин бу ҳақда аттестациядан ўтишга ариза берган шахсларни хабардор қилади;

аттестациядан ўтказиш; аттестация натижаларини расмийлаштирилади.».

3. Қуйидаги мазмундаги 7¹-банд билан тўлдирилсин: «7¹. Аттестациядан ўтиш учун қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилади:

а) эркин шаклдаги ариза;
б) Мазкур Низомга 1-иловага мувофиқ шакл бўйича анкета;

в) олий ёки ўрта махсус ва мавжуд бўлган тақдирда, автомобиль соҳасидаги касбий маълумоти тўғрисидаги диплом нусхаси.

Анкета юридик шахс ходими ёки хусусий тадбиркор томонидан тўлдирилиши керак.

Анкетанинг барча саволларига тўлиқ ва батафсил жавоблар берилиши лозим, анкетанинг бирорта устуни тўлдирилмаган ҳолда қолдирилмаслиги керак. Битта бўлса ҳам тўлдирилмаган устун мавжуд бўлган тақдирда, бутун анкета тўлиқ тўлдирилмаган деб ҳисобланади ва қўшимча ишлов бериш учун қайтарилади.

Зарурат бўлганда Комиссия талабига биноан анкета

**Илова тахририят томонидан ўзбек тилига ўгирилган. Маълумотнома тусига эга.

саволларига доир батафсил маълумотни киритиш ва аттестациядан ўтадиган шахснинг қониқарли ишбилармонлик обрўсини тасдиқлаш учун анкетага қўшимча варақлар илова қилиниши лозим.

Хужжатлар бевосита Комиссияга тақдим этилади ёки почта орқали уларнинг олинганлиги тўғрисидаги хабарнома билан юборилади.

Хужжатлар Комиссия котиби томонидан рўйхатга кўра қабул қилинади, унинг бир нусхаси юридик шахс ходими ёки хусусий тадбиркорга хужжатларни қабул қилиш санаси тўғрисида белги билан юборилади (топширилади).

4. Қуйидаги мазмундаги 9¹, 9²-бандлар билан тўлдирилсин:

«9¹. Комиссия аъзолари тақдим этилган хужжатларни ҳар томонлама кўриб чиқадилар.

Тақдим этилган хужжатлар лозим даражада расмийлаштирилмаган тақдирда ёки улар тўлиқ ҳажмда тақдим этилмаганда Комиссия юридик шахс ходими ва хусусий тадбиркорни аттестацияга қўйишга рад жавобини беришга ҳақли.

Тақдим этилган хужжатларга оид эътирозлар бўлмаган тақдирда ариза тақдим этган юридик шахс ходими ёки хусусий тадбиркор аттестацияга қўйилади.

Узрли сабабларсиз икки марта кетма-кет келмаган аттестацияга даъвогар юридик шахс ходими ёки хусусий тадбиркор аттестацияга қўйилганларнинг рўйхатидан чиқарилади, бунда у тақдим этган хужжатлар қайтариб берилади.

9². Комиссия котиби аттестацияга қўйилганларнинг махсус журналини юритади.»

5. Қуйидаги мазмундаги II¹ бўлим билан тўлдирилсин:

«II¹. Аттестация ўтказиш
10¹. Аттестациядан (қайта аттестациядан) ўтказишнинг Комиссия томонидан тайинланган муддатида аттестациядан ўтказиладиганлар рўйхатига киритилган юридик шахс ходими ёки хусусий тадбиркор аттестациядан ўтиш учун кўрсатилган жойга келади.

10². Комиссия аттестация саволномаси бўйича саволлар бериб, аттестациядан ўтаётган шахсни тинглайди. Аттестациядан (қайта аттестациядан) ўтиш пайтида аттестациядан ўтаётган шахсларга маълумот тусига эга, махсус ва бошқа адабиётлардан, бирор-бир ёзувлардан, шунингдек уяли ёхуд бошқа алоқа воситаларидан фойдаланиш ман қилинади. Кўрсатиб ўтилган талаблар бузилган тақдирда, аттестациядан ўтишга даъвогар аттестацияланаётган шахс аттестациядан четлатилади. Аттестациядан четлатилган аттестацияланаётган шахс аттестациядан ўтмаган деб ҳисобланади.

10³. Аттестация давомида аттестациядан ўтаётган шахс йўловчилар ва юкларни автомобиль транспортида, шу жумладан халқаро йўлларда, хавфсиз ташишни ташкиллаштириш ва амалга ошириш учун зарур бўлган билим ва кўникмаларга эгаллигини намойиш этиши лозим.

10⁴. Аттестация натижаларига кўра Комиссия қуйидаги қарорлардан бирини қабул қилади:

- а) малака талабларига жавоб беради;
- б) малака талабларига жавоб бермайди.

10⁵. Аттестация натижалари аттестациядан ўтаётган шахсга аттестация туганидан сўнг бевосита маълум

қилинади ва овоз беришда иштирок этган Аттестация комиссияси раиси ва аъзолари ҳамда котиб томонидан имзоланадиган Аттестация комиссияси баённомаси билан расмийлаштирилади.

Аттестациядан ўтаётган шахсга мазкур Низомга 2-иловага биноан шакл бўйича аттестация варағи берилади.

10⁶. Тегишли малака талабларига жавоб беради деб топилган аттестациядан ўтаётган шахснинг аттестация варағи тегишли лицензия олишга асос бўлиб ҳисобланади.

Тегишли малака талабларига жавоб беради деб топилган аттестациядан ўтаётган шахс аттестация варағининг амал қилиш муддати 3 йилни ташкил этади.

10⁷. Аттестация якунларига кўра малака талабларига жавоб бермайди деб топилган, йўловчилар ва юкларни ташиш билан банд бўлган юридик шахсларнинг ходимлари ва юкларни автомобиль транспортида ташиш билан шуғулланаётган хусусий тадбиркорлар аттестацияга қайтадан қўйиладилар.

10⁸. Лицензиат томонидан қонунчилик, ташиш қоидалари, автотранспорт воситаларидан фойдаланиш ва улар экипировкаси давомида экологик талабларга риоя қилинмаган тақдирда, Комиссия малака талабларига жавоб беради деб топилган аттестацияланган шахслар навбатдан ташқари қайта аттестациядан ўтказилишини тайинлашга ва уни ўтказишга ҳақлидир.

10⁹. Комиссия котиби аттестациядан ўтган шахслар рўйхатини юритади. Аттестациядан ўтган шахслар реестри қоғозли ташувчиларда (тикилган ва ваколатли органнинг муҳри билан тасдиқланган, тикилган саҳифалар миқдори кўрсатилган журналлар шаклида) ҳам, компьютер дастурига киритилган ёзув кўринишидаги электрон ташувчиларда ҳам юритилиши мумкин.

Журнал ёхуд компьютер дастурида аттестациядан ўтган шахсларнинг қуйидаги маълумотлари кўрсатилади:

аттестациядан ўтган шахснинг фамилияси, исми, отасининг исми ва лавозими;

аттестациядан ўтган шахснинг яшаш жойи ва паспорт маълумотлари;

аттестация варағи берилган жой, рақами, берилган санаси ва амал қилиши тугайдиган муддат;

аттестация варағи олинган сана ва аттестация варағини олган шахснинг имзоси;

Комиссия реестрга киритиш лозим деб топган исталган қўшимча ахборотни ўз ичига олган изоҳ.»

6. Низом мазкур ўзгартиш ва қўшимчаларга 1, 2-иловаларга* мувофиқ 1, 2-иловалар билан тўлдирилсин.

7. Йўловчилар ва юкларни автомобиль транспортида ташиш билан шуғулланаётган юридик шахсларнинг ходимларига ва юкларни автомобиль транспортида ташиш билан шуғулланаётган хусусий тадбиркорларга қўйиладиган малакавий талаблар тўғрисидаги низомга киритилаётган мазкур ўзгартиш ва қўшимчалар Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ва Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги билан келишилган.

**Олий ва ўрта махсус таълим вазири
Р.ҚОСИМОВ.**

**Меҳнат ва аҳолини ижтимоий
муҳофаза қилиш вазири в.б.
А.ҲАЙИТОВ.**

Тошкент ш., 2007 йил 30 апрель.

*1-2-иловалар «Норма маслаҳатчи»да чоп этилмайди.

**ДАВЛАТ БОШҚАРУВИ ОРГАНЛАРИ ВА МАҲАЛЛИЙ ДАВЛАТ ҲОКИМИЯТИ
ОРГАНЛАРИДА ҚОНУН ҲУЖЖАТЛАРИНИНГ ТУРКУМЛАШТИРИЛГАН ҲИСОБИНИ
ЮРИТИШ ҚОИДАЛАРИНИ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА***

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2007 йил
14 июнда 1689-сон билан давлат рўйхатидан ўтказилди.

(«Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами», 2007 йил, 24-сон, 256-модда)

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2003 йил 27 августдаги 370-сон қарорига мувофиқ ҳамда давлат бошқаруви ва маҳаллий давлат ҳокимияти органларида қонун ҳужжатларининг туркумлаштирилган ҳисобини юритишни такомиллаштириш мақсадида, **буюраман:**

1. «Давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий давлат ҳокимияти органларида қонун ҳужжатларининг туркумлаштирилган ҳисобини юритиш қоидалари» иловага мувофиқ тасдиқлансин.

2. Мазкур буйруқ давлат рўйхатидан ўтказилсин ва Идоравий меъёрий ҳужжатларни давлат рўйхатидан ўтказиш бошқармаси (С.Саттаров) Ўзбекистон Республикаси вазирликлари, давлат қўмиталари ва идоралари

*2007 йил 24 июндан кучга киради.

норматив-ҳуқуқий ҳужжатларининг Давлат реестрига тегишли ёзув киритсин.

3. Қонун ҳужжатларини туркумлаш ва ҳуқуқий ахборот бошқармаси (А.Инанбабаев) ушбу норматив-ҳуқуқий ҳужжатни манфаатдор шахслар эътиборига етказилишини ва «Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами» — «Собрание законодательства Республики Узбекистан»да нашр этилишини таъминласин.

4. Мазкур буйруқ давлат рўйхатидан ўтказилган кундан бошлаб ўн кундан кейин кучга киради.

5. Мазкур буйруқнинг ижросини назорат қилиш вазир ўринбосари Е.Каньязов зиммасига юклатилсин.

Адлия вазирини
Ф.ОТАХОНОВ.

Тошкент ш.,
2007 йил 14 июнь
112-мҲ-сон.

Адлия вазирининг
2007 йил 14 июндаги 112-мҲ-сон буйруғи билан
ТАСДИҚЛАНГАН

**ДАВЛАТ БОШҚАРУВИ ОРГАНЛАРИ ВА МАҲАЛЛИЙ ДАВЛАТ ҲОКИМИЯТИ ОРГАНЛАРИДА ҚОНУН
ҲУЖЖАТЛАРИНИНГ ТУРКУМЛАШТИРИЛГАН ҲИСОБИНИ ЮРИТИШ
ҚОИДАЛАРИ**

Мазкур Қоидалар Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикаси қонунчилик тармоқларининг умумҳуқуқий классификаторини тасдиқлаш тўғрисида» 1998 йил 27 октябрдаги 454-сон, «Қонун ҳужжатларини туркумлашни такомиллаштириш ва ҳуқуқий ахборотларни тарқатишни тартибга солиш чора-тадбирлари тўғрисида» 2000 йил 5 августдаги 304-сон ва «Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2003 йил 27 августдаги 370-сон қарорларига мувофиқ вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралар ҳамда уларнинг таркибий ва ҳудудий тузилмаларида (кейинги ўринларда матнда давлат бошқаруви органлари деб юритилади), шунингдек маҳаллий давлат ҳокимияти органларида қонун ҳужжатларининг туркумлаштирилган ҳисобини юритиш тартибини белгилайди.

Ҳўжалик бошқаруви органлари фаолиятида ушбу Қоидаларнинг қўлланилиши тавсиявий характерга эга.

I. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1. Қонун ҳужжатларининг туркумлаштирилган ҳисобини юритиш ушбу Қоидаларнинг 1-иловасида келтирилган Ўзбекистон Республикаси қонунчилик тармоқларининг классификатори (кейинги ўринларда матнда Классификатор деб юритилади) асосида код бериш, уларга мазкур Қоидаларнинг 2-иловасида** келтирилган Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатларининг туркумлаштирилган ҳисобини юритиш журналида (кейинги ўринларда матнда Журнал деб юритилади) ҳисобга олиш ва қонун ҳужжатларининг назорат нусхаларини олиб боришдан иборат.

2. Давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий давлат ҳокимияти органларида қонун ҳужжатларига мувофиқ Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, кодекслари ва қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва унинг палаталарининг қарорлари, Ўзбекистон Респуб-

**2-8-иловалар «Норма маслаҳатчи»да берилмайди.

ликаси Президентининг фармонлари, қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари, вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларининг норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари, Қорақалпоғистон Республикасининг қонунлари ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг норматив-ҳуқуқий ҳужжатларининг туркумлаштирилган ҳисоби юритилади.

3. Қонун ҳужжатларининг туркумлаштирилган ҳисобини юритиш вазифаси юридик хизмат ходимига (юрисконсултга) юклатилади. Унинг йўқлигида ушбу вазифа давлат бошқаруви органи ёки маҳаллий давлат ҳокимияти органи раҳбари томонидан вақтинча бошқа шахсга юклатилади.

**II. ҚОНУН ҲУЖЖАТЛАРИНИ ЖУРНАЛДА
ҲИСОБГА ОЛИШ**

4. Қонун ҳужжатларининг туркумлаштирилган ҳисобини юритиш мақсадида давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий давлат ҳокимияти органларига келиб тушган ҳар бир норматив-ҳуқуқий ҳужжат тўғрисидаги маълумот юридик хизмат ходими (юрисконсулт) томонидан Журналга киритилади.

Журналга киритилаётган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисидаги маълумотлар фақат ушбу ҳужжатларнинг расмий нашрларда эълон қилинган манбасидан ёки расмий тарқатилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар нусхаларидан олинади.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисидаги маълумотлар тўлиқ (қисқартирилмасдан), аниқ ва адабий тилда баён қилиниши керак. Бунда умумий қабул қилинган қисқартмалардан фойдаланиш мумкин.

Журналдаги ёзувларни чизиш ёки уларни бошқача тарзда бузиб тўғрилашга йўл қўйилмайди. Агар ёзувларни Журналга киритишда жиддий хатоларга йўл қўйилса, нотўғри киритилган ёзув тўлиқлигича ўчирилиб, маълумотлар қайтадан киритилади. Журналга киритилаётган жид-

дий бўлмаган тузатишлар, ўзгартиш ва қўшимчалар ваколатли шахс имзоси билан тасдиқланади.

5. Журналга норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисидаги қуйидаги маълумотлар киритилади:

- тартиб рақами;
- норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг Классификатор бўйича коди;
- рўйхатга олиш санаси;
- норматив-ҳуқуқий ҳужжатни қабул қилган органнинг номи;
- норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг тури;
- норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг номи;
- норматив-ҳуқуқий ҳужжат қабул қилинган сана ва ҳужжат рақами;
- норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг кучга кириш санаси;
- норматив-ҳуқуқий ҳужжатни расмий нашрда чоп этилганлиги тўғрисидаги маълумотлар;
- норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг амал қилиш муддати;
- норматив-ҳуқуқий ҳужжатга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги маълумотлар;
- норматив-ҳуқуқий ҳужжатни ўз кучини йўқотган деб ҳисоблаш тўғрисидаги маълумотлар.

6. Классификатор бўйича код норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг қонунчилик тармоғига тааллуқлилиги бўйича берилади. Агар норматив-ҳуқуқий ҳужжатда қонунчиликнинг бир неча тармоғига тегишли нормалар мавжуд бўлса, норматив-ҳуқуқий ҳужжатга бир неча код берилади.

7. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақидаги, уларни тўлиқ ёки қисман ўз кучини йўқотган деб ҳисоблаш тўғрисидаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар Журналга алоҳида киритилади.

Журналга киритилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга ўзгартиш ва қўшимчалар киритилганда Журналнинг тегишли устунига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг қабул қилинган санаси ва ҳужжат рақами тўғрисидаги маълумотлар киритилади.

Журналга киритилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ўз кучини йўқотган деб ҳисобланганда, Журналнинг тегишли устунига ўз кучини йўқотган деб ҳисоблаш тўғрисидаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг қабул қилинган санаси ва ҳужжат рақами кўрсатилади.

8. Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатларини туркумлаштирилган ҳисоби Журналда ва электрон кўринишда юритилади. Электрон кўринишдаги маълумотларни вируслар ва бошқа таъсирлар натижасида йўқ бўлиб кетишини олдини олиш мақсадида маълумотлар йилда камида икки мартаба электрон ахборот ташувчи жисмларга (дискета, CD-диск ва бошқаларга) кўчирилади ва алоҳида сақланади.

9. Журналга киритилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар асосида давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар жамғармаси шакллантирилади.

III. ҚОНУН ҲУЖЖАТЛАРИНИ НАЗОРАТ НУСХАЛАРИНИ ОЛИБ БОРИШ

10. Қонун ҳужжатининг назорат нусхаси бўлиб, шу ҳужжатга киритилган барча ўзгартиш ва қўшимчалар, ҳужжатни тўлиқ ёки қисман ўз кучини йўқотган деб ҳисобланганлиги, ҳужжатнинг тўлиқ ёки қисман амал қилиш муддатини узайтириш ёхуд амал қилишини тўхтатиб туриш ҳақидаги маълумотлар киритилган нусхаси ҳисобланади.

11. Давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий давлат ҳокимияти органларида норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг фақат расмий нашрларда эълон қилинган нусхалари назорат ҳолатида олиб борилади.

12. Назорат ҳолати юритилаётган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг муқовасига «НАЗОРАТ» белгиси қўйилади.

13. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш, янги таҳрирда қабул қилиш, ҳужжатни тўлиқ ёки қисман ўз кучини йўқотган деб ҳисобланиши, ҳужжатнинг тўлиқ ёки қисман амал қилиш муддатини узайтириш ёхуд амал қилишини тўхтатиб туриш ҳақидаги кўрсатмага мувофиқ, норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг назорат нусхасига тегишли белги қўйилади ва шу кўрсатманинг мазмунини ёритувчи ёзув ҳамда ҳужжатнинг тури, қабул қилинган

сана ва ҳужжат рақами ҳамда ҳужжат эълон қилинган манба акс этирилади.

14. Агар норматив-ҳуқуқий ҳужжат ёки унинг бўлими, кичик бўлими, боби, параграфи, моддаси, қисми, банди, кичик банди, хатбошиси (кейинги ўринларда матнда тузилмавий бирликлари деб юритилади) ўз кучини йўқотган деб ҳисобланганда ёки янги таҳрирда қабул қилинганда мазкур Қоидаларнинг 13-бандида кўрсатилган белги ва ёзувлардан ташқари мазкур ҳужжат ёки унинг тегишли тузилмавий бирликлари эгри чизик билан ўчирилади.

Масалан:

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 22 декабрдаги 599-сон қарори билан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Шакар хом ашёси харид қилиш механизмини такомиллаштириш тўғрисида» 2003 йил 20 сентябрдаги 407-сон қарори ўз кучини йўқотган деб ҳисобланган. Шу сабабли ушбу қарор эгри чизик билан ўчирилади, тегишли белги қўйилади ва «ЎзР ВМнинг 22.12.2004 й. 599-сон қарори билан ўз кучини йўқотган деб ҳисобланган (ЎзР ҚХТ 2004 й., № 51, 518-м.)» деган ёзув киритилади (3-илова**);

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2006 йил 17 октябрдаги ПФ-3811-сон Фармони билан Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Коммунал хизматни бошқариш тизимини янада ислоҳ қилиш тўғрисида» 2000 йил 19 декабрдаги ПФ-2791-сон Фармонининг 2-банди ўз кучини йўқотган деб ҳисобланган. Шу сабабли 2000 йил 19 декабрдаги ПФ-2791-сон Фармоннинг 2-бандини матни эгри чизик билан ўчирилади, тегишли белги қўйилади ва «ЎзР Президентининг 17.10.2006 й. ПФ-3811-сон Фармони билан ўз кучини йўқотган деб ҳисобланган (ЎзР ҚХТ, 2006 й., № 43-44, 424-м.)» деган ёзув киритилади (4-илова**);

«Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги» Ўзбекистон Республикасининг 2006 йил 10 октябрдаги Қонуни билан Ўзбекистон Республикасининг «Биржалар ва биржа фаолияти тўғрисида»ги Қонуни 6-моддасининг учинчи қисми янги таҳрирда баён этилган. Шу сабабли «Биржалар ва биржа фаолияти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 6-моддасининг учинчи қисми эгри чизик билан ўчирилади, тегишли белги қўйилади ва «ЎзРнинг Қонуни 10.10.2006 й. ЎРҚ-59-сон таҳририда (ЎзР ҚХТ, 2006 й., № 41, 405-м.)» деган ёзув киритилади (5-илова**).

15. Қонун ҳужжатида матндан алоҳида жумлаларни, сўзларни, рақамларни алмаштириш ёки чиқариб ташлаш йўли билан ўзгартириш ҳақида кўрсатма бўлса мазкур Қоидаларнинг 13-бандида кўрсатилган белги ва ёзувдан ташқари ҳужжат матнидаги ушбу жумлалар, сўзлар ва рақамлар горизонтал тўғри чизик билан ўчирилади.

Масалан:

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 9 июндаги 112-сон қарори билан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 18 августдаги 404-сон қарори билан тасдиқланган Хусусийлаштирилладиган корхоналар акциялари билан биржа ва биржадан ташқари бозорларда битишувларни амалга ошириш тартибининг 5.1-бандининг иккинчи хатбошисидаги ва 5.2-бандидаги «Вакил қилинган агент» сўзлари «Сотувчи» сўзи билан алмаштирилган. Шу сабабли мазкур Тартибнинг 5.1-бандининг иккинчи хатбошисидаги ва 5.2-бандидаги «Вакил қилинган агент» сўзлари горизонтал тўғри чизик билан ўчирилади, тегишли белги қўйилади ва «ЎзР ВМнинг 09.06.2006 й. 112-сон қарори билан сўзлар алмашди (ЎзР ҚХТ 2006 й., № 23, 210-м.)» деган ёзув киритилади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 9 июндаги 112-сон қарори билан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 18 августдаги 404-сон қарори билан тасдиқланган Хусусийлаштирилладиган корхоналар акциялари билан биржа ва биржадан ташқари бозорларда битишувларни амалга ошириш тартибининг 5.2-бандидаги «Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси билан келишилган ҳолда» сўзлари чиқариб ташланган. Шу сабабли ушбу банддаги «Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси билан

келишилган ҳолда» сўзлари горизонтал тўғри чизиқ билан ўчирилади, тегишли белги қўйилади ва «ЎзР ВМнинг 09.06.2006 й. 112-сон қарори билан сўзлари чиқарилди (ЎзР ҚХТ 2006 й., № 23, 210-м.)» деган ёзув киритилади (6-илова**).

16. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатга қўшимчалар киритилса тегишли белги қўйилади.

Масалан:

«Экспорт назорати тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 9-моддасига қўшимча киритиш ҳақида» Ўзбекистон Республикасининг 2006 йил 20 июндаги Қонуни билан Ўзбекистон Республикасининг «Экспорт назорати тўғрисида»ги Қонунининг 9-моддаси тўртинчи қисм билан тўлдирилган. Шу сабабли тегишли 9-моддага белги қўйилади ва «ЎзРнинг 20.06.2006 й. Қонуни билан тўртинчи қисм билан тўлдирилди (ЎзР ҚХТ, 2006 й., № 25-26, 223-м.)» деган ёзув киритилади (7-илова**).

17. Қонун ҳужжати тўлиқ ёки унинг тузилмавий бирликларининг амал қилиши муддати узайтирилганда, ёхуд амал қилиши тўхтатиб турилганда, қайси муддатга ҳужжатнинг амал қилиш муддати узайтирилгани ёки амал қилиши тўхтатиб турилганлиги кўрсатилади.

Масалан:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2002 йил 2 январдаги ПФ-3020-сон Фармони билан Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Халқ бадийи хунармандчиликлари ва амалий санъатини янада ривожлантиришни давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида» 1997 йил 31 мартдаги ПФ-1741-сон Фармонининг 2-банди билан белгиланган кўрсатилган имтиёзларнинг амал қилиш муддати 2005 йилнинг 1 апрелига қадар узайтирилган. Шу сабабли 1997 йил 31 мартдаги ПФ-1741-сон Фармонига тегишли белги қўйилади ва «ЎзР Президентининг 02.01.2002 й. ПФ-3020-сон Фармони билан имтиёзлар амал қилиш муддати узайтирилди (ЎзР ОМ Ахб., 2002 й., № 1, 33-м.)» деган ёзув киритилди (8-илова**).

18. Назорат нусхалардаги ёзувлар фақат ҳаво рангдаги шарикли ручка билан тушунарли ёзувда киритилиши керак. Агар ёзув бутун ҳужжатга тааллуқли бўлса, белги қонун ҳужжати номининг қаршисига қўйилади. Агарда ёзув қонун ҳужжатининг тузилмавий бирликларига тааллуқли бўлса у ҳолда белги тегишли тузилмавий бирликлар қаршисига қўйилади.

19. Кодекснинг янги нашри олинганида илгариги нашрдаги назорат нусха янгиси билан алмаштирилади. Янги нашр этилган кодекснинг титул varaғида кўрсатилган санадан бошлаб назорат нусха юритилади.

Фойдаланишда қулай бўлиши учун кодексларнинг назорат нусхаларига ўзгартиш ва қўшимчалар акс эттирилган матннинг ёпиштирилиши тавсия этилади.

IV. ҚОНУН ҲУЖЖАТЛАРИНИ САКЛАШ ВА ФОЙДАЛАНИШ

20. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар:

давлат бошқаруви органларида юридик департамент, юридик бошқарма, юридик бўлим, юридик бюро ёки юрисконсулт томонидан (кейинги ўринларда матнда юридик хизмат деб юритилади), агар шундай таркибий бўлинма мавжуд бўлмаса, ушбу орган раҳбари томонидан белгиланадиган бошқа бошқарма ёки бўлим томонидан;

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликларида — юридик хизмат томонидан ёки ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари фаолияти, ҳарбий сафарбарлик ва фавқулодда вазиятлар масалалари бўйича гуруҳ томонидан;

туман (шаҳар) ҳокимликларида — юридик хизмат томонидан ёки ташкилий-назорат гуруҳи томонидан сақланади.

21. Давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий давлат ҳокимияти органларига келиб тушадиган қонун ҳужжатларининг расмий нашрлари қатъий ҳисобга олиниши, сақланиши ва вақти-вақти билан улар хатловдан (инвентаризациядан) ўтказилиши зарур.

Қонун ҳужжатларининг расмий нашрлари йил бўйича хронологик тартибда йиғилади ва муқоваланади.

Расмий нашрларнинг фойдаланиш учун берилиши ва қайтарилиши махсус журналда қайд этилади.

22. Давлат бошқаруви органи ва маҳаллий давлат ҳокимияти органига расмий тарқатилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар нусхалари хронологик тартибда туркумлаштирилади ҳамда жилдларда сақланади.

23. Қонун ҳужжатларини туркумлашган ҳисобини юритиш бўйича жавобгарлик мазкур Қоидаларнинг 3-бандида кўрсатилган масъул ходимларга юклатилади. Бу ходимлар моддий жавобгар шахс ҳисобланади ва улар билан тўлиқ моддий жавобгарлик тўғрисида шартнома тузилади.

Юқорида кўрсатилган ходимлар ўзгарганда Қонун ҳужжатлари далолатнома асосида топширилади.

Давлат бошқарув органлари ва маҳаллий давлат ҳокимияти органларида қонун ҳужжатларининг туркумлаштирилган ҳисобини юритиш қоидаларига 1-ИЛОВА

Ўзбекистон Республикаси қонунчилик тармоқларининг классификатори***

01.00	КОНСТИТУЦИЯВИЙ ТУЗУМ	01.14	Маҳаллий давлат ҳокимияти органлари
01.01	Суверенитет. Конституция	01.15	Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари
01.02	Давлат рамзлари. Пойтахт	01.16	Депутатлар ва Сенат аъзолари
01.03	Давлат тили	01.17	Нодавлат нотижорат ташкилотлари
01.04	Худуд	01.18	Йиғилишлар, митинглар, намойишлар, юришлар ва бошқа оммавий тадбирларни ўтказиш тартиби
01.05	Аҳоли	01.19	Давлат мукофотлари, юқори даражалар ва фарқловчи белгилар
01.06	Инсон ва фуқаронинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва бурчлари	01.20	Фахрий унвонлар
01.07	Референдум. Сайлов. Сайлов тизими	01.21	Давлат мукофотлари ва бошқа мукофотлар
01.08	Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси	01.22	Байрамлар. Хотира кунлари. Юбилейлар
01.09	Ўзбекистон Республикаси Президенти	01.23	Буюк шахслар хотираси, тарихий воқеаларни абадийлаштириш.
01.10	Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси		Ном бериш, топономик объектларни номлаш ва номини ўзгартириш
01.11	Қорақалпоғистон Республикасининг қонунчилик ва ижро органлари	02.00	ДАВЛАТ БОШҚАРУВИ АСОСЛАРИ
01.12	Суд ҳокимияти		
01.13	Давлат органларининг ҳуқуқ ижодкорлиги фаолияти		

*** *Изоҳ.* Ушбу классификатор Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан тасдиқланган қонунчилик тармоқларининг умумҳуқуқий классификаторининг соддалаштирилган шакли бўлиб ҳисобланади ва давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий давлат ҳокимияти органларида фақат мазкур қоидалар мақсадлари учун фойдаланилади.

02.01	Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси	05.10	кўшимча кафолатлари ва хусусиятлари Айрим тоифадаги ходимларнинг меҳнатини (хизматини) тартибга солишнинг хусусиятлари
02.02	Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши	05.11	Меҳнат низолари
02.03	Давлат бошқарувининг республика органлари	05.12	Меҳнат қонун ҳужжатларига риоя этилиши юзасидан назорат.
02.04	Маҳаллий ижроия органлари (Ҳокимликлар)		Меҳнатга оид қонун ҳужжатларини бузилганлиги учун жавобгарлик
02.05	Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари	06.00	ИЖТИМОЙ ТАЪМИНОТ ВА ИЖТИМОЙ СУҒУРТА ТЎҒРИСИДАГИ ҚОНУНЧИЛИК
02.06	Давлат хизмати	06.01	Умумий қоидалар
02.07	Маъмурий-ҳуқуқий тартиблар (режимлар)	06.02	Ижтимоий таъминот ва ижтимоий суғуртани бошқариш
02.08	Иқтисодиёт, ижтимоий-маданий қурилиш соҳасидаги давлат бошқарувининг умумий масалалари	06.03	Ижтимоий таъминот ва ижтимоий суғуртани молиялаштириш
03.00	ФУҚАРОЛИК ҚОНУНЧИЛИГИ	06.04	Меҳнат стажи
03.01	Умумий қоидалар	06.05	Ногиронликни, вақтинчалик меҳнатга қобилиятсизликни белгилаш
03.02	Фуқаролар (жисмоний шахслар)	06.06	Пенсиялар
03.03	Юридик шахслар	06.07	Нафақалар. Компенсация тўловлари
03.04	Фуқаролик ҳуқуқи объектлари	06.08	Ижтимоий хизмат кўрсатиш
03.05	Битимлар	06.09	Имтиёзлар
03.06	Вакиллик. Ишончнома	06.10	Ногиронларнинг ижтимоий ҳимояси
03.07	Даъво муддати	06.11	Ижтимоий таъминот ва ижтимоий суғурта соҳасида низоларни ҳал қилиш тартиби
03.08	Мулк ҳуқуқи ва бошқа ашёвий ҳуқуқлар	06.12	Ижтимоий таъминот ва ижтимоий суғурта тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик
03.09	Мулк ҳуқуқи ва бошқа ашёвий ҳуқуқларни ҳимоя қилиш	07.00	МОЛИЯ ВА КРЕДИТ ТЎҒРИСИДАГИ ҚОНУНЧИЛИК. БАНК ФАОЛИЯТИ
03.10	Мажбурият ҳуқуқи	07.01	Молиявий тизимнинг умумий қоидалари
03.11	Мажбуриятларнинг алоҳида турлари	07.02	Молия соҳасидаги бошқарув
03.12	Зарар етказилганлиги оқибатидаги мажбуриятлар	07.03	Пул тизими ва пул муомаласи. Инфляция
03.13	Ассосиз бойиб кетиш натижасидаги мажбуриятлар	07.04	Бюджет тизимининг умумий қоидалари
03.14	Интеллектуал мулк	07.05	Республика бюджети
03.15	Фуқаролик муомаласи қатнашчилари, товарлар ва хизматларни индивидуаллаштириш воситалари	07.06	Маҳаллий бюджет
03.16	Мерос ҳуқуқи	07.07	Бюджет тизимининг бошқа масалалари
03.17	Халқаро хусусий ҳуқуқ	07.08	Ҳазначилик
04.00	ОИЛА ҚОНУНЧИЛИГИ	07.09	Солиқлар ва йиғимлар
04.01	Умумий қоидалар	07.10	Умумдавлат солиқлари
04.02	Никоҳ	07.11	Маҳаллий солиқлар ва йиғимлар
04.03	Болаларнинг келиб чиқишини белгилаш	07.12	Солиқ тўловчилар ҳуқуқлари ва мажбуриятлари
04.04	Ота-оналар ва болаларнинг ҳамда бошқа шахсларнинг ҳуқуқи ва мажбуриятлари. Алимент мажбуриятлари	07.13	Солиққа оид иш юритув
04.05	Ота-оналар қаровисиз қолган болаларни тарбиялаш шакллари	07.14	Солиқ ҳисоботи
04.06	Фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд қилиш	07.15	Давлат солиқ хизмати органлари актлари ва уларнинг мансабдор шахслари ҳаракатлари ва ҳаракатсизлиги устидан шикоят қилиш
04.07	Фамилия, исм ва ота исмини ўзгартириш	07.16	Солиққа тортишнинг бошқа масалалари
04.08	Оила, оналик, оталик ва болаликни ҳимоя қилиш	07.17	Солиққа оид ҳуқуқбузарликлар учун жавобгарлик
04.09	Чет эллик фуқаролар ва фуқаролиги бўлмаган шахслар иштирокидаги оилавий муносабатларни тартибга солиш	07.18	Давлат божи
05.00	МЕҲНАТ ВА АҲОЛИНИНГ БАНДЛИГИ ТЎҒРИСИДАГИ ҚОНУНЧИЛИК	07.19	Банк тизими
05.01	Ишга жойлаш ва аҳоли бандлиги	07.20	Банкларни ташкил этиш, қайта ташкил этиш ва тугатиш тартиби.
05.02	Меҳнат		Банк фаолиятини лицензиялаш
05.03	Меҳнатга ҳақ тўлаш	07.21	Банк фаолияти
05.04	Кафолатлар ва компенсациялар	07.22	Кредитлаш
05.05	Меҳнат интизоми	07.23	Бошқа кредит муассасалари
05.06	Меҳнат шартномаси тарафларининг моддий жавобгарлиги	07.24	Қимматли қоғозлар. Қимматли қоғозлар бозори
05.07	Меҳнатни муҳофаза қилиш	07.25	Қимматли қоғозлар эмиссияси
05.08	Касбий тайёргарлик, малака ошириш ва қайта тайёрлаш	07.26	Заёмлар. Лотереялар
05.09	Ижтимоий муҳофазага муҳтож ходимлар меҳнатини тартибга солишнинг	07.27	Валютани тартибга солиш ва валютани назорат қилиш
		07.28	Инвестициялар ва хориждан маблағ жалб қилиш
		07.29	Бухгалтерия ҳисоби. Молиявий ҳисобот

08.00	УЙ-ЖОЙ ҚОНУНЧИЛИГИ. КОММУНАЛ ХЎЖАЛИК	Ўсимлик дунёсидан фойдаланиш ва муҳофаза қилиш
08.01	Уй-жой фонди	11.07 Ҳайвонот дунёсини муҳофаза қилиш ва фойдаланиш
08.02	Фуқароларни уй-жой билан таъминлаш.	11.08 Атмосфера ҳавосини муҳофаза қилишга оид қонунчилик
Уй-жой фондидан фойдаланиш		11.09 Гидрометеорология
08.03	Коммунал хўжалик	11.10 Сейсмология
08.04	Уй-жой қурилиши, сақлаб турилиши ва таъмирланиш харажатларини тўлаш (кредитлар, компенсациялар, субсидиялар, имтиёзлар)	12.00 АХБОРОТ ВА АХБОРОТЛАШТИРИШ
08.05	Уй-жой низоларини ҳал қилиш. Уй-жой тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик	12.01 Ахборот ва ахборотлаштириш соҳасининг умумий қоидалари
08.06	Нотурар жойлар. Маъмурий бинолар	12.02 Ахборот ва ахборотлаштириш соҳасида бошқарув
08.07	Риэлторлик фаолияти	12.03 Ахборот ресурслари. Ахборот ресурсларидан фойдаланиш
08.08	Дача хўжалиги	12.04 Ахборотлаштириш. Ахборот тизимлари, технологиялари ва уларни таъминлаш воситалари
08.09	Меҳмонхона хўжалиги	12.05 Иш юритиш
09.00	ТАДБИРКОРЛИК ВА ХЎЖАЛИК ФАОЛИЯТИ	12.06 Реклама
09.01	Тадбиркорликка оид қонунчилик	12.07 Ахборот хавфсизлиги, ахборотни ва ахборот жараёнлари ҳамда ахборотлаштириш соҳаси субъектлари ҳуқуқларини ҳимоя қилиш
09.02	Монополияга қарши қонунчилик. Табиий монополиялар	13.00 ТАЪЛИМ. ФАН. МАДАНИЯТ
09.03	Банкротлик ва санация	13.01 Таълим
09.04	Аудиторлик фаолияти	13.02 Фан
09.05	Биржа фаолияти	13.03 Маданият
09.06	Баҳолаш фаолияти	14.00 СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ. ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ. СПОРТ. ТУРИЗМ
09.07	Стандартлаштириш. Метрология. Сертификатлаш	14.01 Соғлиқни сақлаш
09.08	Асиллик даражаси ишлари	14.02 Жисмоний тарбия ва спорт
09.09	Реклама тўғрисидаги қонунчилик	14.03 Туризм. Экскурсиялар
09.10	Саноат	15.00 МУДОФАА
09.11	Геодезия ва картография	15.01 Мудофаанинг умумий масалалари
09.12	Қурилиш	15.02 Мудофаани бошқариш
09.13	Шаҳарсозлик ва архитектура	15.03 Куролли Кучлар
09.14	Қишлоқ хўжалиги	15.04 Мудофаа соҳасидаги вазифаларни бажаришга жалб қилинадиган бошқа қисмлар, кўшинлар
09.15	Транспорт	15.05 Уруш ҳолати. Ҳарбий ҳолат
09.16	Алоқа	15.06 Ҳарбий кадрларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш
09.17	Савдо	15.07 Куролли Кучларнинг фуқаро ходимлари
09.18	Умумий овқатланиш	15.08 Курол ва ҳарбий техника
09.19	Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш	15.09 Кўшинларни таъминлаш
10.00	ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ. БОЖХОНА ИШИ	15.10 Қароргоҳлар қуриш ва кўшинларни жойлаштириш
10.01	Ташқи иқтисодий фаолият соҳасидаги умумий қоидалар	15.11 Ҳарбий мажбурият
10.02	Божхона-тарифини тартибга солиш	15.12 Ҳарбий хизмат
10.03	Тарифсиз тартибга солиш	15.13 Муқобил хизмат
10.04	Миллий иқтисодни ҳимоя қилиш борасида давлатнинг чора-тадбирлари	15.14 Фуқаро мудофааси. Объектларни ҳимоя қилиш. Фуқароларни ҳимоя қилиш
10.05	Товарлар ва транспорт воситалари божхона чегарасидан олиб ўтилганда ундириладиган солиқлар ва йиғимлар	15.15 Ҳарбий илм
10.06	Божхона иши	15.16 Шахсий таркибни тарбиялаш
10.07	Жисмоний шахслар томонидан божхона чегараси орқали валюта, товарлар ва транспорт маҳсулотларини олиб ўтиш	15.17 Хизматчилар мақоми. Хизматчилар, хизматдан бўшаган фуқаролар ва улар оила аъзоларини ижтимоий ҳимоя қилиш
10.08	Божхона расмийлаштируви	16.00 ХАВФСИЗЛИК ВА ҲУҚУҚ ТАРТИБОТ МУҲОФАЗАСИ
10.09	Божхона назорати. Божхона тартибини бузганлик учун жавобгарлик	16.01 Давлат, жамият ва шахс хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги умумий қоидалар
11.00	АТРОФ ТАБИИЙ МУҲИТ ВА ТАБИИЙ РЕСУРСЛАР	16.02 Хавфсизликни таъминлаш кучлари
11.01	Атроф табиий муҳитни муҳофаза қилиш бўйича умумий масалалар	16.03 Давлат хавфсизлиги
11.02	Атроф табиий муҳитни муҳофаза қилиш ва экологик хавфсизликни таъминлаш	16.04 Жамият хавфсизлиги
11.03	Ердан фойдаланиш ва муҳофаза қилиш	16.05 Шахс хавфсизлиги
11.04	Ер ости бойликларидан фойдаланиш ва муҳофаза қилиш	16.06 Таъминлаш воситалари
11.05	Сувдан фойдаланиш ва муҳофаза қилиш	16.07 Фуқаролар ва жамоат бирлашмаларининг хавфсизликни таъминлашдаги иштироки
11.06	Ўрмонлар ва ўрмон фондига кирмайдиган	16.08 Давлат таъминлаш органларининг ўзаро ва чет давлатлар ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлари билан бўлган муносабатлари

16.09	Маъмурий жавобгарлик	18.04	Адлия, прокуратура ва суд хизматчиларини ижтимоий ҳимоя қилиш
16.10	Жиноий жавобгарлик	19.00	ХАЛҚАРО МУНОСАБАТЛАР. ХАЛҚАРО ХУҚУҚ
16.11	Жиноят-процессуал қонунчилиги	19.01	Давлатлараро алоқаларда умумий масалалар
16.12	Жиноят-ижроия қонунчилиги	19.02	Ташқи алоқаларни ташкил этиш
17.00	ОДИЛ СУДЛОВ	19.03	Давлатларнинг ҳуқуқий ворислиги
17.01	Судга оид умумий масалалар ва суд тузилиши. Суд ислоҳоти	19.04	Худуд
17.02	Суд тизими	19.05	Аҳоли
17.03	Суд-экспертиза муассасалари. Суд-тиббий экспертизаси	19.06	Халқаро шартномалар ҳуқуқи
17.04	Конституциявий суд иш юритуви	19.07	Дипломатик ва консуллик ҳуқуқи
17.05	Фуқаролик процессуал қонунчилиги	19.08	Халқаро ташкилотлар ва иттифоқлар
17.06	Хўжалик процессуал қонунчилиги	19.09	Халқаро иқтисодий ҳамкорлик
18.00	ПРОКУРАТУРА. АДВОКАТУРА. НОТАРИАТ	19.10	Халқаро хавфсизлик ҳуқуқи
18.01	Прокуратура	19.11	Жиноятчиликка ва терроризмга қарши халқаро кураш
18.02	Адвокатура	19.12	Фуқаролик ва хўжалик ишлари бўйича ҳуқуқий ёрдам
18.03	Нотариат		

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ,
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИНИНГ ЎРТА МАХСУС,
КАСБ-ХУНАР ТАЪЛИМИ МАРКАЗИ
ҚАРОРИ

УМУМТАЪЛИМ МАКТАБЛАРИНИНГ 9-СИНФ БИТИРУВЧИЛАРИНИ АКАДЕМИК ЛИЦЕЙ ВА КАСБ-ХУНАР КОЛЛЕЖЛАРИДА ЎҚИТИШ БИЛАН ҚАМРАБ ОЛИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДАГИ ВАҚТИНЧАЛИК НИЗОМНИ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2007 йил 18 июнда 1691-сон билан давлат рўйхатидан ўтказилди.

(«Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами», 2007 йил, 25-26-сон, 266-модда)

Ўзбекистон Республикаси «Таълим тўғрисида» ва «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури тўғрисида»ги қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 29 октябрдаги «Умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-хунар таълимига изчил ўтишни таъминлашга доир кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги 473-сонли қарорига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ва Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта

махсус таълим вазирлигининг Ўрта махсус, касб-хунар таълими маркази қарор қилади:

1. Илова қилинаётган Умумтаълим мактабларининг 9-синф битирувчиларини академик лицей ва касб-хунар коллежларида ўқитиш билан қамраб олиш тартиби тўғрисидаги Вақтинчалик низом тасдиқлансин.
2. Ушбу қарор Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида давлат рўйхатидан ўтказилганидан кейин ўн кундан сўнг кучга киради.

Ўзбекистон Республикаси
Халқ таълими вазири
Т.ЖЎРАЕВ.
17-сон.

Ўзбекистон Республикаси олий ва ўрта махсус таълим вазирининг биринчи ўринбосари, Ўрта махсус, касб-хунар таълими маркази директори
А.КАРИМОВ.
12/ҚҚ-сон

Тошкент ш., 2007 йил 18 июнь.

ЎзР Халқ таълими вазирлиги ЎзР Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг Ўрта махсус, касб-хунар таълими марказининг 2007 йил 18 июндаги 17 ва 12/ҚҚ-сон қарорлари билан ТАСДИҚЛАНГАН

УМУМТАЪЛИМ МАКТАБЛАРИНИНГ 9-СИНФ БИТИРУВЧИЛАРИНИ АКАДЕМИК ЛИЦЕЙ ВА КАСБ-ХУНАР КОЛЛЕЖЛАРИДА ЎҚИТИШ БИЛАН ҚАМРАБ ОЛИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДАГИ ВАҚТИНЧАЛИК НИЗОМ

I. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1. Мазкур Вақтинчалик низом «Умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-хунар таълимига изчил ўтишни таъминлашга доир кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 29 октябрдаги 473-сон қарорига («Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами» 2003 йил 20-сон, 199-модда) мувофиқ, умумтаълим мактабларининг 9-синф битирувчиларини (кейинги ўринларда матнда битирувчилар деб юритилади) ўзлари танлаган академик лицей ва касб-хунар коллежларида мажбурий ўқитишни таъмин-

лаш масалалари бўйича назорат қилиш тартиби, ҳисобга олиш шакли ва масъул шахсларнинг ҳисобот бериш турларини белгилайди.

2. Битирувчиларни академик лицей ва касб-хунар коллежларига қабул қилиш тартиби қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилади.

II. БИТИРУВЧИЛАРНИ АКАДЕМИК ЛИЦЕЙ ВА КАСБ-ХУНАР КОЛЛЕЖЛАРИГА ҚАМРАБ ОЛИШНИ ҲИСОБГА ОЛИШ

3. Битирувчиларнинг ўзлари танлаган академик лицей

ва касб-хунар коллежларида ўқишни давом эттириши тўғрисидаги аризалари асосида умумтаълим мактаблари директорлари томонидан ҳужжатлар йиғмажилди шакл-лантирилади.

4. Умумтаълим мактаблари директорлари битирувчилар ҳужжатларини тегишли академик лицей ва касб-хунар коллежлари директорларига тўғридан-тўғри топширади. Мактаб ва ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаси директорлари ўртасида бу ҳақда топшириш-қабул қилиш маълумотномаси тўрт нусхада расмийлаштирилади.

Ушбу маълумотноманинг бир нусхаси ҳудудий ўрта махсус, касб-хунар таълими бошқармаси бошлиғига, бир нусхаси ҳудудий халқ таълими бошқармаси бошлиғига ҳамда қолган икки нусхаси мактаб ва академик лицей ёки касб-хунар коллежи директорларида сақланади.

5. Академик лицей ва касб-хунар коллежларининг қамраб олиш имконияти доирасида ўқиш истагини билдирган битирувчилар академик лицей ва касб-хунар коллежлари ўқувчиларининг сафига тўғридан-тўғри расмийлаштирилади.

6. Академик лицей ва касб-хунар коллежларининг қамраб олиш имкониятидан ортиқ битирувчилар ўқиш истагини билдирган ҳолатлар қуйидагича тартибга солинади:

а) болалиқдан ногирон болалар, етим болалар ва отонасининг қаровисиз қолган битирувчилар Ўзбекистон Республикаси таълим муассасаларига қабул қилиш бўйича Давлат комиссияси қарори билан тегишли академик лицей ва касб-хунар коллежлари ўқувчиларининг сафига тўғридан-тўғри қабул қилинади;

б) халқаро, Ўзбекистон Республикаси, Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳар ва вилоятлар босқичидаги фан олимпиадалари ғолиблари, аъло даражадаги умумий ўрта таълим тўғрисидаги шаҳодатномага эга бўлган битирувчилар устунликка эга бўлади;

в) юқоридаги «а» ва «б» кичик бандлардаги тоифага кирмаган битирувчилар: шаҳодатноманинг ўртача бали бўйича, ушбу баллар тенг бўлиб қолган ҳолларда танланган академик лицей ва касб-хунар коллежи тайёрлов йўналишлари бўйича битирувчининг тегишли («г» кичик бандида кўрсатилган) фанлардан олган баллар йиғиндиси бўйича ҳисобланади;

г) таълим муассасаларининг тайёрлов йўналишлари бўйича қуйидаги фанлардан тўпланган баллар йиғиндиси ҳисобга олинади:

Академик лицейларнинг – аниқ фанлар, касб-хунар коллежларининг – таълим, фан ҳамда муҳандислик, ишлов бериш ва қурилиш тармоқлари: математика, физика, она тили ва адабиёт (ўзбек тили ва адабиёти, рус тили ва адабиёти, қорақалпоқ тили ва адабиёти);

Академик лицейларнинг – ижтимоий-гуманитар фанлар ҳамда маданият ва санъат, касб-хунар коллежларининг – ижтимоий фанлар, бизнес ва ҳуқуқ ҳамда гуманитар фанлар ва санъат: тарих, она тили ва адабиёт (ўзбек тили ва адабиёти, рус тили ва адабиёти, қорақалпоқ тили ва адабиёти), математика.

Академик лицейларнинг – табиий фанлар, касб-хунар коллежларининг – қишлоқ ва сув хўжалиги ҳамда соғлиқни сақлаш ва ижтимоий таъминот: кимё, биология, она тили ва адабиёт (ўзбек тили ва адабиёти, рус тили ва адабиёти, қорақалпоқ тили ва адабиёти);

Академик лицейларнинг – хорижий филология, касб-хунар коллежларининг – хизматлар: ўрта мактабда ўқиган хорижий тили, она тили ва адабиёт (ўзбек тили ва адабиёти, рус тили ва адабиёти, қорақалпоқ тили ва адабиёти), математика.

д) битирувчиларнинг умумий баллари тенг бўлиб қолган ва бошқа низоли ҳолларда ушбу масала Ўзбекистон Республикаси таълим муассасаларига қабул қилиш

бўйича Давлат комиссияси томонидан кўриб чиқилади.

Битирувчиларни академик лицей ва касб-хунар коллежларига қамраб олиш жараёнида ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларидаги низоли ҳоллар юзасидан ахборотни ўрта махсус, касб-хунар таълими маркази Ўзбекистон Республикаси таълим муассасаларига қабул қилиш бўйича Давлат комиссиясига киритади.

7. Ушбу низомнинг 6-бандида белгиланган тартиб асосида қамраб олинмаган битирувчиларнинг ҳужжатлари уларнинг хоҳишига кўра академик лицей ва касб-хунар коллежи ҳамда ҳудудий ўрта махсус, касб-хунар таълими бошқармаси томонидан келишув асосида бошқа ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларига ўтказилади.

Бу борада ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасалари директорлари томонидан ҳужжатларни топшириш-қабул қилиш маълумотномаси расмийлаштирилади ва ҳудудий бошқармаларга топширилади.

Ҳудудий бошқарма бошлиқлари маълумотларни умумлаштириб бу ҳақда Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ва Ўрта махсус, касб-хунар таълими марказига ёзма ахборот беради.

8. Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ҳамда Ўрта махсус, касб-хунар таълими маркази битирувчиларнинг академик лицей ва касб-хунар коллежларига қамраб олинганлиги тўғрисида Ўзбекистон Республикаси таълим муассасаларига қабул қилиш Давлат комиссиясига ҳисобот беради.

9. Битирувчиларнинг академик лицей ва касб-хунар коллежларига қамраб олиш жараёни Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ва Ўрта махсус, касб-хунар таълими маркази томонидан назорат қилинади.

Битирувчиларнинг ҳужжатлари академик лицей ва касб-хунар коллежларига тўлиқ топширилишига мактаблар ва ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасалари директорлари шахсан жавобгардир.

III. БИТИРУВЧИЛАРНИ АКАДЕМИК ЛИЦЕЙ

ВА КАСБ-ХУНАР КОЛЛЕЖЛАРИГА ҚАМРАБ ОЛИНИШНИ РАСМИЙЛАШТИРИШ

10. Битирувчиларни академик лицей ва касб-хунар коллежларига қамраб олиш жараёни якунига кўра тегишли ҳужжатлар ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаси директори томонидан белгиланган тартибда расмийлаштирилади.

11. Хорижий фуқаролар, республикада доимий истиқомат қилаётган, лекин фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларида ўқишлари қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилади.

IV. БИТИРУВЧИЛАРНИ АКАДЕМИК ЛИЦЕЙ ВА КАСБ-ХУНАР КОЛЛЕЖЛАРИДА ЎҚИТИШ БИЛАН ҚАМРАБ ОЛИШНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ

12. Мажбурий ўқишни давом эттиришда битирувчиларга тўсқинлик қилаётган мактаблар, академик лицей ва касб-хунар коллежларининг мансабдор шахслари, шунингдек ўқувчиларнинг ота-оналари ёки уларнинг қонуний вакиллари Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатларига мувофиқ жавоб берадилар.

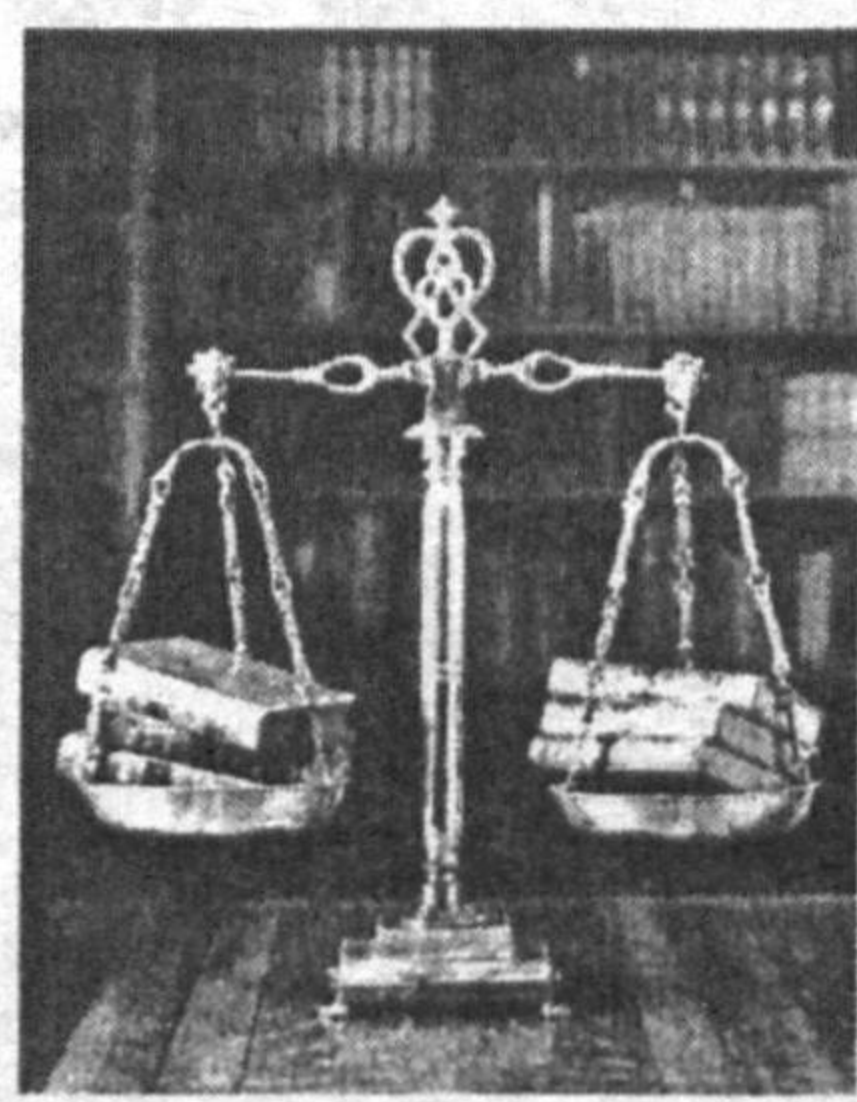
V. ЯКУНИЙ ҚОИДАЛАР

13. Мазкур Вақтинчалик низом Ўзбекистон Республикаси таълим муассасаларига қабул қилиш бўйича Давлат комиссиясининг 2007 йил 4 июндаги мажлиси 1-сон баёни билан маъқулланган.

14. Мазкур Вақтинчалик низом 2008 йил 1 январгача амал қилади.

ТАЙЁРЛАНГАН – ДЕМАК, ҲИМОЯЛАНГАН

Баъзан юридик шахсларнинг солиқ низолари бўйича судлашишларига тўғри келади. Бундай ҳолатда кўпинча бухгалтерлар юристлар билан ҳамкорликда ишлайдилар. Кўп ҳолларда юристнинг маслаҳатлари низо якунида катта аҳамият касб этади. Бош бухгалтернинг процессуал жиҳатлари яхши билиши фирма учун фойдалидир. Тахририятнинг эксперт юристлари назорат қилувчи органлар билан низоларни арбитражда кўришларга тайёрланиш бўйича тавсиялар берадилар ва ҳужалик ишлари кўрилаётганда учрайдиган баъзи говлар билан таништирадидилар.

ТАЙЁРГАРЛИК КЎРИШ МАСЛАҲАТИ

Кўпларга таниш вазиятни олайлик: фирма солиқ инспекцияси билан низолашиб қолди. 1998 йил 24 декабрдаги 717-1-сон «Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятини давлат томонидан назорат қилиш тўғрисида»ги Қонуннинг 19-моддасига ва Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йил 17 февралдаги «Кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришни рағбатлантириш бўйича республика мувофиқлаштирувчи кенгаши фаолиятини фаоллаштириш тўғрисида» 57-сон қарорининг 7-бандига кўра фирма солиқ органининг ҳаракатлари ва қарорлари устидан бевосита судга ёки бўйсунуш тартибда юқори органга (мансабдор шахсга) ёхуд Адлия вазирлиги ва унинг ҳудудий бўлинмаларига шикоят қилиш ҳуқуқига эгадир.

Улар қабул қилган қарорга кўшилмаган хўжалик юритувчи субъектлар шикоят билан судга мурожаат қилишга ҳақлилар. Бинобарин, агар ўзининг ҳақлигини маъмурий тартибда раҳбариятга исботлай олмасангиз, манфаатларни судда ҳимоя қила оласиз.

Энг аввал суд далилларини тўғри тайёрлаш зарур. Бунга анча жиддийлик билан қараш керак, чунки ҳужжатлардаги чалкашлик судьяда ёмон таассурот қолдириши мумкин.

Ёзма далиллар асл нусхада ёки лозим даражада тасдиқланган нусха шаклида тақдим этилишига эътибор беринг. Агар кўриб чиқилаётган ишга фақат ҳужжатнинг бир қисми тааллуқли бўлса, унинг тасдиқланган нусхаси тақдим этилади (ХПК 62-моддасининг иккинчи қисми). Кўрсатилган далиллар тўғри тасдиқланиши учун нотариус улар устига «Нусхаси тўғри» штампини босиши керак. Ҳужжатта нотариус ҳам, фирманинг мансабдор шахси ҳам фамилияни расшифровка қилган ҳолда имзо чекишлари шарт, бунда лавозим ва санани ҳам кўрсатиш ва муҳр босиш керак (1996 йил 26 декабрдаги 343-1-сон «Нотариат тўғрисида»ги Қонуннинг 65-моддаси). Масалан, агар ҳужжатнинг ҳақиқийлиги хусусида шубҳа бўлса, суд асл нусхаларни ҳам талаб қилиб олиши мумкин. Бу ҳолда уларни дарҳол тақдим этиш лозим.

Агар солиқ органининг низолашлайётган қарори бир неча эпи-

дьянинг ҳаракатлари устидан шикоятни юбориш ёки суд раҳбарияти қабулига келиб, вазиятни тушунтириш мумкин.

БИЛИМДОНЛИК БИЛАН ИСБОТЛА

Одатда судда ҳар бир тараф ўзининг ҳақлигини исботлайди. Бироқ бундан истисно бор: агар ҳужжатлар (масалан, солиқ текшируви қарори) низолашилса, ўзининг ҳақлигини солиқ органи исботлаши шарт (ХПК 55-моддасининг биринчи қисми). Бироқ ушбу масалада фаолроқ позицияда бўлиш сизнинг манфаатингизга хизмат қилади. Агар жавобгар инспекторларнинг далилларига эътироз билдирмаса, суд назорат қилувчи орган фойдасига қарор қабул қилади. Судья нисбий ҳақиқатни аниқлайди, чунки тақдим этилган далиллар асосида иш юритади. Шу тариқа, агар тарафларнинг бири пассив позицияда турса, даъвогар инспектор эса солиқ текшируви далолатномасини тақдим этса ва барини мантиқан асослаб берса, судда танлаш имкони бўлмайди. Фирма вакилининг вазифаси – текширув қарори қонунга мувофиқ чиқарилмаганлиги хусусида исбот-далилларни тақдим қилишдир.

Масалан, фирма воситачилик фаолиятини амалга оширади, текширувчилар эса олди-сотди билан шугулланяпти деб таъкидлашади. Комиссияга исботлаш учун шартномалар, товар юхатлари, ҳисобварақ-фактуралар ва ҳоказоларни тақдим этиш лозим. Кўпчилик ҳужжатлар айнан бир хил бўлган вазиятда барча ҳужжатларни эмас, балки улардан 2-3 нусхасини тақдим этган яхшироқ. Қарши тарафнинг вазияти нотўғрилигини шу тариқа осонроқ исботлаш мумкин.

Шу тариқа, агар фирмани суднинг ҳал қилув қарори ташвишлантурса, айбингизни текширувчилар исботлай олмаслигига умид қилмай, балки қарши важлар, ўзининг ҳақлигини ва бошқа тарафнинг ноҳақлигини исботлайдиган далиллар тайёрлаганингиз яхши. Албатта, суд томонидан ХПК 55-моддаси қўлланган мисоллар маълум. ДСининг боқимондалар ва пеняни тўлаш тўғрисида «Н» фирмасига даъвоси кенг учрайдиган ҳоллардан биридир. Судья ушбу қарз қаердан пайдо бўлганлигини тушунтириб беришни талаб қилди, инспектор эса унинг сабабини билмаслигини, фақат қарз борлигини билишини айтган. Бундай вазиятда судья айбни исботлаб бўлмалиги тўғрисидаги маълум меъёрни қўллаган. Лекин бу компания учун қутилмаган соғадек бўлган, сиз билан ҳам айнан шундай бўлишига умид қилмаслик керак.

Солиқ низоларини кўрадиган судлар ишга кўмилиб кетишган. Шу сабабли, судда сўзга чиқиб,

анча сиқик муддатларда улгура олиш керак. Мураккаб нарсалар ҳақида содда, тушунарли қилиб сўзлаш лозим. Фақат ҳуқуқ меъёри турлича талқин қилинганда назариядан фойдаланиш мумкин, қолган ҳолларда эса у керак бўлмайди.

Авалло фирма вакилига хўжалик операциясининг моҳиятини, яъни ҳаммаси нимадан бошланганлигини тушунтириш керак. Сўнгра солиқ органининг позициясини, унинг далил-исботларини ёритиш лозим. Охирида муҳим важларни тақдим этиб, инспекторларнинг нимада ноҳақ эканликларини аниқ тушунтириш зарур. Суддаги барча чиқишлар қисқача ва моҳиятга боғлиқ бўлиши даркор.

СОЛИҚ ИНСПЕКЦИЯСИ ҲАМ ТЎЛАЙДИ

1992 йил 9 декабрдаги 740-XII-сон «Давлат божи тўғрисида»ги Қонун 4-моддаси 1-бандининг «с» кичик бандига кўра солиқ органлари судда кўриладиган барча ишлар ва низолар бўйича давлат божини тўлашдан озод қилинганлар. Бироқ бу улар ишга доир чиқимларни тўлашдан озод қилинганлар дегани эмас. Фирма унга чиқимларни, масалан яшаш, йўл ва ҳоказо харажатларни қоплашни талаб қилишга ҳақлидир. Бундан ташқари, суд тадбиркорлик субъектига етказилган зарарни қоплаш тўғрисида ҳал қилув қарорини қабул қилиши мумкин, қоплаш Президентнинг «Тадбиркорлик субъектларини ҳуқуқий ҳимоя қилиш тизимини янада такомиллаштириш чоратадбирлари тўғрисида» Фармони (2005 йил 14 июнь, ПФ-3619-сон) 2 ва 3-бандларига кўра солиқ органи ёки унинг мансабдор шахси маблағлари ҳисобига амалга оширилади.

Давлат божини тўлаш – албатта, компания учун кўшимча харажатдир. Бироқ уни камайтириш мумкин. Бунинг усулларида бири мулкий даъвони номулкий тусдаги даъвога алмаштириш бўлиб, унга доир давлат божи анчагина кам.

ТАЪМИНЛАШ ЧОРАЛАРИ

Амалдаги қонун меъёрларига кўра судга шикоят топшириш назорат қилувчи орган қабул қилган қарорнинг амал қилишини тўхтатиб қўймайди («Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятини давлат томонидан назорат қилиш тўғрисида»ги Қонун 19-моддасининг иккинчи қисми). Бинобарин, солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларнинг, шунингдек пенянинг кўшимча ҳисоблаб ёзилган суммалари сўзсиз тартибда ундирилиши керак. Молиявий жазоларга келсак, уларни фақат суд қўллаши мумкин (Президентнинг 2005 йил 14 июндаги «Тадбиркорлик субъектларини ҳуқуқий ҳимоя қилиш тизимини янада такомил-

лаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» ПФ-3619-сон Фармони илованинг 4-банди).

ХПКнинг 76 ва 77-моддаларида даъвони таъминлаш имконияти назарда тутилган. Чунончи, суд ажрими билан муайян ҳаракатлар содир этилишини тақиқлаш, унга доир ундириш сўзсиз тартибда амалга ошириладиган, даъвогар низо қилаётган ижро ёки бошқа ҳужжат бўйича ундиришни тўхтатиб қўйиш мумкин. Судья бундай ундиришни тўхтатиб қўйиш тўғрисидаги аризангиз бўйича ижобий қарор қабул қилиш имкониятига эга бўлиши учун ўз илтимосингизни аниқ асослашингиз, бу компания учун ғоятда зарурлиги, ахс ҳолда унга катта зарар етиши хусусида далиллар тақдим қилишингиз лозим.

Бундай вазиятнинг рўй бериши мумкинлигини асослаш учун солиқ органи қарори, тўлаш тўғрисида талабнома, компания зарарлари ҳисоб-китобини илова қилиш керак.

Мисол. Корхона буюртмачиларга товарни мунтазам юклаб жўнатади. Бунинг учун муайян маблағлар зарур. Фирмада ушбу мақсадлар учун бўш пул мавжуд. Бироқ агар бу пул кўшимча ҳисоблаб ёзилган солиқ ва пеняни сўндиришга сарфланса, корхона уни банкрот қилиши мумкин бўлган каттагина талафотлар кўради. Айни вақтда фирма тўловга қобиллигини ва агар суд назорат қилувчи орган талабларининг қонунийлигини тасдиқласа, мажбуриятларни бажара олишини исботлаши керак. Бунинг учун бухгалтерия балансини тақдим этиш, асосий воситалар борлигини, кўчмас мулкка ҳуқуқларни кўрсатиш лозим.

Муқобил таъминотни ҳам тақдим этиш мумкин. Масалан, компания лозим даражада расмийлаштирилган банк кафолатини тақдим этади. Бироқ баъзан фирмалар тақлиф этадиган кафиллик шартномасини суд маъқулламайди.

Эътибор беринг, агар фирмага бир неча ижро варақаси зарур бўлса (масалан, ижро турли жойларда амалга оширилиши керак), суд уларни суд ҳужжатининг мазкур ижро варақаси бўйича бажариллиши керак бўлган қисмини кўрсатган ҳолда беради (ХПКнинг 211-моддаси).

Бироқ суд даъвони таъминлашни рад этиши мумкин. Бундай вазият бўлиши мумкин, чунки кўриб чиқилаётган позиция фақат бир тарафники, шу боис судья хато қилиши ҳам мумкин (масалан, ҳужжатларнинг аризанчи томонидан сохталаштирилиши ва ҳоказо). Шу тариқа, хўжалик судида низони кўришга пухта тайёрланиш ишнинг боришини анчагина соддалаштиради ва тезлаштиради, объектив қарор қабул қилинишига кўмаклашади.

Ада ЦОЙ,
«Норма маслаҳатчи»
газетасининг
эксперт-юристи.

БИЗНЕС ПАНОРАМА

РЕКЛАМА & АХБОРОТ

«Норма маслаҳатчи» 27 (104)-сон

2007 йил 6 июль

Blankalar
Бандероллар
Тезтиккичлар
Бухгалтерия ва ёзув-чизув дафтарлари

АГЕНТ ВА ДИЛЕРЛАР ХАМКОРЛИККА ТАКЛИФ ҚИЛИНАДИ

Уяли: (99890) 187-9797, 188-9898

ЎЗР САВДО-САНОАТ ПАЛАТАСИНING МАРКАЗИЙ АРХИВИ
ҚУЙДАГИ ХИЗМАТ ТУРЛАРИНИ ТАКЛИФ ЭТАДИ:

- Сақлаш учун корхоналар ҳужжатларини қабул қилиш
- Ҳужжатларга илмий-техник ишлов бериш (йўқ қилиш)
- Бухгалтерия ҳужжатларини муқовалаш

Бизнинг манзил: Тошкент ш., Бухоро кўч., 6-уй
 Тел.: 132-25-40, 133-26-90 arhivtpp@rambler.ru

(мўлжал: Амир Темура хибони, шаҳар статбошқарма биноси орқасида, ЎЗР Савдо-саноат палатасининг 2 қаватли биноси, "UNITEL" биноси рўпарасида)

"ART-FLEX" МЧЖ ХАММАСИ ОФИС УЧУН

- Турли хил офис, ёзув, газета қоғози
- Кенг ассортиментдаги каништоварлар
- Босма маҳсулот (блокнотлар, тезтиккичлар, жилалар, болалар китоблари)
- Телефон аппаратлари, соатлар, лампаалар
- Электр хўжалик маиший товарлар ва б.

144-04-93, 144-37-92, 360-97-53, 68-75-97

Тўлов исталган шаклда
 Товар сертификатланган

"GAMILON" МЧЖ таклиф этади

КАНЦТОВАРЛАР

Шартномавий нархлар

Манзил: Халқлар дўстлиги шоҳқўчаси, 6 А
 Тел.: 144-66-81, 144-85-23, 395-19-99

"AL-VORIS" МЧЖ

КАНЦТОВАРЛАР → мактаб ва офис анжомлари
 САРФЛАШ МАТЕРИАЛЛАРИ → ташкилий техникага
 ҲАР ҚАНДАЙ → бухгалтерия бланкалари ва буюртмага
 ЭЛЕКТР-ХЎЖАЛИК, МАИШИЙ ТОВАРЛАР → кенг ассортиментда

Манзил: Тошкент ш., Навоий кўч., куйи савдо расталари
 Тел.: 144-53-15, 144-54-12, тел./факс 144-53-18

1С:ПРЕДПРИЯТИЕ дастурлар тизими
"TELEPORT" МЧЖ компанияси

"1С" фирмасининг "1С:Предприятие" дастурий маҳсулотлари асосида ҳисоб ва бошқарув функцияларини автоматлаштирувчи "АС: 1С" тизимлари ва мажмуаларини лойиҳалаш, ишлаб чиқиш, жорий этиш, ўқитиш ва кузатиш хизматларини кўрсатувчи замонавий бозорни шакллантириш мақсадида таъсис этган WWW.1C.UZ тижорат сайтидан саноатда фойдаланилишини ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Барча жисмоний ва юридик шахсларни ўзларининг бир марталик, даврий ёки доимий хабарларини эълон қилишда фаол қатнашишга, шунингдек алоҳида саҳифалар ёки ўз сайтларини очишга таклиф қиламиз

Буюртманомалар ёки юзага келган саволлар билан қуйидаги манзилларга мурожаат қилишингизни сўраймиз:

- телефонлар: 137-49-20, 137-49-21, 137-10-91, 137-10-63, 137-11-56
- ёхуд қуйидаги манзилдаги офисимизга ташир буюриш: Пушкин кўч., 59 ("Ҳамид Олимжон" метро бекети), "Рангметаллоойс" биноси, ўнг томондаги лифт, 4-қават, 414-хона
- ёки e-mail: teleport@1c.uz; teleport@globalnet.uz

1С:ФРАНЧАЙЗИНГ
 Амалий дастурий таъминот бўйича комплекс хизмат кўрсатиш

1С: Предприятие дастурлар тизими
Корхоналарни автоматлаштириш

1С:МОС КЕЛАДИ!

Сифат сертификати

Халқлар дўстлиги кўч., 42-уй, 206-хона. Тел. 173-24-37, 127-37-79 E-mail: plussoft@uzpak.uz

1С:Франчайзинг "PLUS SOFT"

- Янги Ҳисобварақлар режаси
- Бухгалтерия ҳисоби
- Омбор ҳисоби
- Иш ҳақи ҳисоб-китоби
- GAAPга созулаш

ООО KASHTAN-SYSTEM

АНАЛИТИЧЕСКИЕ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ
 разработка, внедрение, сопровождение, обучение

АСУ-отдел кадров - управление персоналом
 Банковская деятельность и технологии
 Биржевые торговые площадки "MERCURY-KS"
 Делопроизводство-Документооборот
 Корпоративные информационные системы, IT-безопасность
 NET-технологии: ADS.NET, ASP.NET
 1С 7.7 и 8.1 "Предприятие" SQL-настройка под GAAP
 Промышленные СУБД: MS SQL Server, Oracle, DB2 и др.

МЫ ЗА ПРОЦВЕТАЮЩИЙ УЗБЕКИСТАН!

г.Ташкент, ул. Дружбы народов, 23А, офис 404
 Тел.: (+99898) 300-35-57
 E-mail: kashstan-uz@mail.ru

"KOMTEL" МЧЖ

LCD мониторлар,
 компьютерлар,
 телефонлар ва
 маиший техника

Фирма дўкони
 (БОШПОЧТАМТ ёнида)

136-27-88, 136-00-02,
 134-25-97, 134-26-31.
 E-mail: komtel@albatros.uz

Официальный дистрибьютор в Узбекистане
"WESSEN"

mzt1958@yandex.ru www.wessen.ru

- ЛАМПЫ - ЛОН 60, 100, 150, 200, 300, 500 • ДРЛ 125, 250, 450 • ЛД 20, 40 ватт
- Бактерицидные ЛД-30 (0,9 м), ЛД-40 (1,2 м)
- СВЕТИЛЬНИКИ для потолков «Армстронг» (4x20) - пылевлагозащитные (2x40, 2x20), открытые (1x40, 2x40), точечные, шитки освещения - 6, 8, 10, 12, 15 мест
- СЕНСОРНЫЕ ВЫКЛЮЧАТЕЛИ-РЕГУЛЯТОРЫ «САФИР» 2503, дистанционное управление пультом, 10 программ
- ВЫКЛЮЧАТЕЛИ И РОЗЕТКИ - (Россия) "WESSEN", гарантия 2 года.
- 250 наименований серии РОНДО, ПРИМА, РОНДО IP-44, ХИТ, W-45, WESSEN-59
- БЛОКИ ЗАЩИТЫ ламп «ГРАНИТ» увеличивают срок службы в 5-7 раз
- ЛЮМИНЕСЦЕНТНЫЕ ЛАМПЫ - 26 ватт, эконом-класс
- ТАЙМЕРЫ для САУЗЛОВ - включает вентилятор через 30 сек., выключает через 5 минут
- ПАТРОНЫ - настенные с фотоэлементом, автоматы 16, 20, 25, 32, 40, 50, 63, 80, 100 А
- СВЕТОРЕГУЛЯТОРЫ «АГАТ» - мощностью 600, 1000, 1500 ватт работают с обычными клавишными выключателями
- СВАРОЧНАЯ ОМЕДНЕННАЯ ПРОВОЛОКА - для кемпи d-0,8, 1,2, 1,6 мм

139-83-74, 300-38-21, 167-87-20, 139-47-19 С продукцией можно ознакомиться на www.sitash.uz

ТАШКИЛИЙ ТЕХНИКАНИ таъмирлаш ва тезкор хизмат кўрсатиш

Нусха кўчириш техникасини тўлдириш ва таъмирлаш.
 Дастурий таъминот ўрнатиш.
 Ҳар қандай мураккабликдаги маълумотларни узатиш тармоқларини монтаж қилиш.

E-mail: odysseyatd@mail.ru Тел.: 139-17-87
 119-38-29

2d Графика.
 Ландшафт.ли дизайн.
 Интерьер, экстерьер дизайни.

Ишлаб чиқарувчидан
Тезтиккичлар
Қоғоз учун папкалар
Ёзув-чизув дафтарлари

Т./ф.: (998 71) 169-65-79, 169-65-59

JOB ANNOUNCEMENT

HUAWEI TECH INVESTMENT TASHKENT LLC is currently looking for initiative and open-minded professionals to join us as:

Accountant

Responsibilities: General accounting duties as salary and business trips expense accounting, fixed assets and inventory accounting.

Requirements:

- Bachelor degree or above in Accounting, Finance, Economics or related field
- Good knowledge of National Accounting Standards is a must
- Knowledge of International Accounting Standards is preferred
- 2 years working experience in Accounting
- Good command of spoken and written English with good computer skills
- Knowledge of 1C software is preferred
- Energetic, communicative, loyal and attentive to details

Senior Accountant

Responsibilities:

- Monitor daily operation of accounting office
- Ensure local statutory compliance
- Submit monthly management reports to headquarters
- Write up office manual

Requirements:

- Bachelor degree or above in Finance, Economics or related field
- Good knowledge in finance field is a must
- Knowledge of International trade is preferred
- 3-5 years working experience in Finance field in international company is preferred
- Good command of spoken and written English with good computer skills
- Serious, communicative, loyal

Interested candidates are required to email their CV in English to cv_uz_cis@huawei.com or fax it to 150-07-63.

REALIZE YOUR POTENTIAL!

Хизматлар лицензияланган

STS LOGISTICS
 SOLUTIONS TO SATISFACTION

МДХ мамлакатлари бўйлаб, Европа, Америка, Япония ва Хитойда

30 дан зиёд офис ва 300 агент

- транспортнинг барча турларида юк ташиш
- юкларни "эшикдан эшиккача" етказиб бериш
- импорт ва экспорт юкларининг божхона расмийлаштируви

Тел.: 132-23-31, 132-24-12. E-mail: ststas@stslogistics.net, www.stslogistics.net

ЕВРО КАМПАНИЯ ҲАМКОРЛИККА
 UKAS QUALITY
 Компания года

БИЗНЕСНИ СУГУРТАЛАШ – ДАВР ТАЛАБИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти 2007 йил 12 февралдаги Вазирлар Маҳкамасининг мажлисида сўзга чиқиб, иқтисодийнинг муҳим йўналишларидан бири ва амалга оширилаётган ижтимоий-иқтисодий ислохотларнинг ҳаракатлантирувчи механизми кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш ҳисобланишини таъкидладилар. Республикада қабул қилинган тадбиркорлик фаолиятини ривожлантиришни рағбатлантириш, қулай инвестиция муҳити ва ташқи савдо режимини яратишга доир бир қатор қонун ва фармонлар тадбиркорликнинг тегишли инфратузилмасини шакллантиришга замин яратиш, мамлакат иқтисодиёти барқарор ўсишини таъминлайди, сабаби КБХТ сектори динамиклиги, мослашувчанлиги, инновацион фаоллиги, янги ишлаб чиқаришлар ва иш жойларини тез яратиш қобилияти билан ажралиб туради.

Давлат сиёсатининг устувор йўналишларини амалга ошириш лизинг, кафолат жамғармалари воситалари, ихтисослаштирилган тараққиёт банклари, суғурта ва консалтинг компаниялари каби бюджетдан ташқари молиялашнинг муқобил дастаклари, манбалари ва механизмларидан иложи борича кўпроқ фойдаланишни талаб қилади.

Муайян локал бозорда фаолият юритаётган кичик корхона унда ўзгарувчи вазиятлар таъсирини кўпроқ тушади, улар уни давлат, йирик корхоналар ва молия-кредит институтлари билан муносабатларда тобе ҳолатга туширади. Бу эса нохуш ҳодисалар таъсирини камайтирувчи механизмлар бўлишини талаб қилади.

Бугунги кунда мулкчилик шакли ва ишлаб чиқариш ҳажми турлича бўлган кўпгина кор-

хоналар бозорларда фаолият юритади, бозор муҳити эса мавҳумлиги ва барқарор эмаслиги, турли хил хатарлар билан боғлиқ. Табиийки, уларнинг раҳбарлари нафақат хатарлар, балки уларнинг оқибатларига ҳам турлича муносабатда бўладилар. Амалиётнинг кўрсатишича, КБХТ сектори хатарларининг ўзига хос хусусиятлари бор. Бу тадбиркорлар ўзларининг бутун молиявий маблағларини ишга қўйиб, қутилмаган нохуш вазиятларда уларнинг оқибатларини йўқотиш ва корхонанинг нормал фаолиятини тиклаш учун ички захираларга эга бўлмайдилар. Ҳатто барқарор бизнес юритаётганда муваффақиятсизликка учраш эҳтимоли бор, бу ҳеч бўлмаганда корхона обрўсига салбий таъсир қилади. **Табий офатлар, ёнгинлар, ҳалокатлар, малакали ходимларнинг ишдан бўша-**

ши, бозор конъюктурасининг ўзгариши – буларнинг бари нафақат компания фойдасини, балки унинг бундан бўён фаолият юртишини хатар остига кўяди.

Шу тариқа деярли ҳар бир фавқулодда вазият корхонага муайян зарар келтириши мумкин. Суғурта бундай хатарларни камайтириш имконини берувчи энг муҳим механизм сифатида майдонга тушади. Зеро тадбиркор бюджетда режадан ташқари харажатлар доим ҳам кўзда тутилмайди. Шу сабабли бизнес эгаси манфаатдор бўлган биринчи масала – зарарларнинг олдини олиш ва бартараф этиш ёки, ҳеч бўлмаса, суғурта, айнан **бизнесни суғурталаш** дея шартли номлаш мумкин бўлган суғурта хизматлари ҳисобига эҳтимолий зарарларни қоплашдир.

Бизнесни суғурталашнинг “стандарт тўпламига” қуйидагилар киради:

- мол-мулкни суғурталаш,
- касб ва фуқаролик жавобгарлигини суғурталаш,
- юкларни суғурталаш,
- автотранспортни суғурталаш,
- ишлаб чиқаришдаги узилишлардан суғурталаниш.

Бундан ташқари, қуйидагиларни тақлиф этиш мумкин:

- кредит хатарларини суғурталаш,
- кўчмас мулкка эгалик қилиш ҳуқуқини суғурталаш,
- ходимларнинг ҳаёти ва тиббий харажатларини суғурталаш,
- фаолият туридан келиб чиққан ҳолда суғурталашнинг бошқа турлари.

Миллий суғурта тизими ишлаб чиқариш жараёнига салбий таъсир қилиши мумкин бўлган қутилмаган ҳодисалар рўй берганда зарарни тезкор қоплашни таъминловчи ишончли молиявий кафолат бўлиши кераклиги тайин. Шубҳасиз, суғурта компаниялари бизнеснинг ушбу барча талабларига мувофиқ келишга интилмоқда. Зеро суғурта компаниясининг муваффақияти шунга боғлиқ. Суғуртачилар ҳозирда нафақат пойтахтда, балки минтақаларда ҳам тадбиркорлик фаолиятини суғурталашни ривожлантиришга фаол равишда уринмоқдалар.

Масалан, саноатнинг турли соҳаларидаги корхоналарни суғурталашда салмоқли таҳриба тўплаган “Ўзбекивест” ЭИМСК кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик соҳасини устувор деб билиб, тадбиркорлик

фаолиятининг ҳар бир аниқ босқичида хатарнинг барча турларидан ҳимояни таъминлаб, комплекс суғурта дастурларини амалга оширмоқда.

Компания фаолиятини бошлаганидан бўён ишлаб чиқариш циклининг барча босқичларида юзага келувчи хатарларни қоплаб, корхоналар манфаатларига жавоб берувчи тадбиркорлик фаолиятини комплекс суғурталаш дастурларини фаол ўзлаштириб ва илгари суриб келмоқда. Чунончи, 2006 йилда КБХТ субъектлари билан 5846 шартнома тузилган, бу 2005 йилдагига нисбатан 4,7%га кўпдир. Бундай шартномалар улуши юридик шахслар бўйича компания суғурта портфелининг қарийб 70%ини ташкил этди. Компаниянинг суғурта мажбуриятлари умумий ҳажми мазкур сегментда 69,5 млрд сўмни ташкил этди.

Бизнеснинг турли соҳаларини суғурталашни кенгайтириш ва уни бозорга мослаштириш, суғурталашнинг барча афзалликлари ва фойдасини очишга қаратилган кенг ахборот-маърифий ишлари “Ўзбекивест” компанияси учун 2007 йилда суғурта фаолиятини фаоллаштиришнинг асосий вазифаларидан бирига айланди. Бизнес ва умуман тадбиркорлик тузилмаларини суғурталашни ривожлантириш учун солиқ имтиёзлари ва бошқа рағбат ҳамда афзалликларни назарда тутувчи Президентнинг 2007 йил 10 апрелдаги “Суғурта хизматлари бозорини янада ислоҳ қилиш ва ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-618-сон қарори мазкур йўналишга янги суръат бағишлади.

“Ўзбекивест” компанияси ишлаб чиқариш ёки бизнес жараёнларини амалга оширишдаги эҳтимолий зарарлардан бизнесни мақбул равишдаги комплекс суғурта ҳимоясини тақлиф этади. Унинг пакетига қуйидаги суғурталашнинг асосий турлари киритилган:

- мулкий суғурта (техника, бинолар, иншоотлар, ускуналар);
- жавобгарликни суғурталаш (касб, умумий, раҳбарлар жавобгарлиги);
- бизнесдаги танаффуслардан суғурталаш.

Тадбиркорлик субъектларининг суғурта ҳимоясига доир талаблари ва хусусиятларини ҳисобга олувчи махсус дастурларни ишлаб чиқишда бўлғуси миқозларнинг мазкур тоифаси учун мақбул суғурта тарифлари ҳисобланади. Бунда мутахассис суғуртачилар кредит олиш, инвестиция лойиҳасини тайёрлаш, молиялаш ва уни амалга оширишнинг турли босқичларида суғурталаш масалалари бўйича бепул ахборот-тушунтириш ва маслаҳат ишларини олиб бормоқдалар.

Шу тариқа КБХТ субъектларининг суғурта ҳимояси улар фаолиятининг керакли таркибий қисми бўлиб, ундан фойдаланганда нафақат турли нохуш вазиятлардан чиқиш, балки тижорат ва инвестиция фаолияти жараёнида юзага келувчи қутилмаган вазиятлардан эҳтимолий йўқотишларни қоплаш мумкин.

“Ўзбекивест” ЭИМСК ахборот хизмати.

UNIC

ЎЗБЕКИНВЕСТ

Национальная компания
экспортно-импортного страхования

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

для субъектов малого бизнеса
и частного предпринимательства

ПРОДУКТ	СТРАХОВАЯ ЗАЩИТА МАЛОГО И ЧАСТНОГО БИЗНЕСА
ПРИМЕНЕНИЕ	<ul style="list-style-type: none"> • при получении кредита в финансовых учреждениях • при доставке оборудования и монтаже • при осуществлении предпринимательской деятельности
ВИДЫ СТРАХОВАНИЯ	<p>При получении кредита в финансовых учреждениях:</p> <ul style="list-style-type: none"> • страхование заложенного имущества • страхование ссудозаемщика от несчастных случаев (дополнительная гарантия для финансирующих учреждений) <p>При доставке оборудования и монтаже:</p> <ul style="list-style-type: none"> • страхование грузов (закупаемых машин и оборудования для предпринимательской деятельности) • страхование строительно-монтажных рисков <p>При осуществлении предпринимательской деятельности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • страхование финансовых рисков вследствие невыполнения обязательств контрагентами страхователя • страхование профессиональной ответственности • страхование экспортных рисков при реализации продукции покупателю на условиях отсрочки платежа
ГАРАНТИЯ КАЧЕСТВА	Международный сертификат, соответствующий международному стандарту ISO 9001:2000

Страхование в Узбекивесте – Просто, Доступно и Надежно!
Все, что Вам нужно сделать – это позвонить нам, все остальное мы сделаем сами!
Телефоны в Ташкенте: 133-05-56, 132-07-47

Дополнительную информацию можете получить в наших территориальных подразделениях во всех вилоятах и в Республике Каракалпакстан или на сайте www.uzbekinvest.uz

Panasonic ga 3 йил кафолат
хизматлар лицензияланган

МИНИ-АТС

сертификатланган мутахассислар томонидан ўрнатилади

ELT 000 "EAST LINE TELEKOM" тел.: 188 78 80, 361 59 75

Компьютерлар ва комплектующие, продукция HP и Fujitsu Siemens
Мониторы 17" и 19" SAMSUNG 793DF, 710N, 940N, PHILIPS 170C6FS
Принтеры CANON LBP 2900, 3000, HP LJ P2015d, HP LJ 5200 (A3),
color HP LJ1600, HP DJ1360 photo, HP Dj1280 (A3). Картриджи
Сканеры HPSJ2400, 3800 photo. Фотокамеры HP photosmart
Canon MF 3228, iR2016i (A3) /принтер, сканер, копир/. Картриджи
Факсы Panasonic KX-FT932/934/938CA-B, копиры (A3) iR2016J

ЧП «КМ SUBSYSTEMS» Тел.: 245-71-76, 144-99-16, 245-94-44, факс 144-99-16
ул.К.Ярматова, 14, 2-й этаж E-mail: kmj@sarkor.uz PR 041_07

Бюджет ташкилотларининг бухгалтерия хисобини автоматлаштириш бўйича янги тизим

ТС БУХГАЛТЕРИЯ - БЮДЖЕТ

Комплекс бухгалтерия + иш ҳақи
Хисобни бюджет ва махсус ҳисобварақлар бўйича юритиш

285-шакл - айланмалар кайдномаси;
292-шакл - жорий ҳисобварақлар ва ҳисоб-китоблар дафтари;
294-шакл - касса ва ҳаққий харажатлар дафтари;
296-шакл - товар-моддий бойликларнинг сони ва миқдори хисобини юритиш дафтари;
308-шакл - бош журнал дафтари, шунингдек ОХ-1, ОХ-2, РЖ-2 ҳисоб-китобларни чоп этишни автоматик тайёрлайди.

Хўжалик ҳисобидаги корхоналарнинг бухгалтерия хисобини автоматлаштириш бўйича комплекс дастур

ТС БУХГАЛТЕРИЯ

Комплекс бухгалтерия + иш ҳақи
Ишлаб чиқариш
Савдо
Хизматлар

Ташкилий техника ва компьютерларга хизмат кўрсатиш, картрижларни тўлдириш.

Тел./факс (371) 246-91-90

«TETRASOFT» ИИЧФ Тел.: 127-29-00, 301-51-64
E-mail: tetrasoft@sarkor.uz

«BEKASPLUS.BIZ»
дастурлаш гуруҳи
ТАКЛИФ ЭТАДИ

бизнесни автоматлаштириш вазифаларининг комплекс ечимини
ЯНГИЛИК!
Бухгалтерия хисобини юритишнинг ўзбек стандартига соналган
1С предприятие 8.0,
дастурининг ноёб конфигурацияси

Мутахассисларимиз миқознинг ҳар қандай хоҳиш ва талабларини инобатга олган ҳолда буюртмага ишлайдилар.

Биз муаммоларингизни ҳал этишда ёрдам берамиз!

Манзил: Фетисов кўч., 1/1
Тел.: 191-60-63, 168-58-99, 108-59-63
E-mail: bekasplus@mail.ru

1С:ПРЕДПРИЯТИЕ

Базавий версиялар
Стандарт ва малака версиялари
Тармоқ версиялар
SQL учун версиялар

- Корхоналар фаолиятини автоматлаштириш
- 1С фирмаси дастурларини етказиб бериш
- Намунали конфигурацияларни жорий этиш
- Ихтисослаштирилган конфигурацияларни ишлаб чиқиш
- Ўрнатиш, ўқитиш, жойга бориш
- Бухгалтерия
- Иш ҳақи ва кадрлар
- Савдо ва омбор
- Молиявий режалаштириш
- Солиқлар ва ҳисоботлар
- Ишлаб чиқариш ва хизматлар

1С:ФРАНЧАЙЗИНГ «UniSOFT»
Амалий дастурий таъминот бўйича мажмуавий хизмат кўрсатиш
173-95-95, 173-30-18, 186-30-18, 173-97-12, 278-97-41
Манзил: Тошкент ш., Катортал кўч., 60, 705-хона

**НОУТБУКЛАР
МОНИТОРЛАР
ПРИНТЕРЛАР
КОМПЬЮТЕРЛАРНИ
ТАЪМИРЛАШ**

Устахона
БОШПОЧТАМТ ёнида.
136-27-88, 136-00-02, 370-27-88

«Панорама.
Товарлар ва хизматлар»
руқни «Premier-press» реклама агентлиги томонидан тайёрланди.
Тел.: 144-02-01, 144-02-40.

ХУСУСИЙ ЭЪЛОНЛАР

ТИФ иштирокчиси маълумотномаси, ТИФ ТН, тушунтиришлар, товар ҳақида маълумот, божхона тўловлари. Тел. 107-67-18.

ЎЗИНФО-БУХГАЛТЕР компьютер дастури. «NORMA» АХТни улаган ҳолда бухгалтерия, солиқ, омбор ҳисоби.
Молиявий таҳлил, ҳисобот.
Тел.: 770-11-23, 133-49-80.

400 дона миқдориди Николай фишти сотилади. Тел. 54-56-25.

2,5 ойлик форс мушуги сотилади, шафтолиранг-камео тусда.
Тел.: 330-32-91, 162-91-53.

CAS **Micros®**

ЭЛЕКТРОН ТАРОЗИЛАРИ

«CAS Corporation» (Жанубий Корея) маҳсулоти

- ЛАБОРАТОРИЯ ТАРОЗИЛАРИ
- САВДО УЧУН ТАРОЗИЛАР
- КРАНЛИ ТАРОЗИЛАР
- ПОЛ ТАРОЗИЛАРИ
- АВТОМОБИЛЬ ТАРОЗИЛАРИ
- 20 тоннадан 40 ва 60 тоннагача
- ВАГОН ТАРОЗИЛАРИ
- 75 тоннадан 100 тоннагача

МЕХАНИК ВАГОН ВА АВТОМОБИЛЬ ТАРОЗИЛАРИНИ МОДЕРНИЗАЦИЯЛАШ

Ишлаб чиқариш ISO 9001 бўйича сертификатланган

Ишлаб чиқиш, ишлаб чиқариш, сотиш, сервис хизмати кўрсатиш

БИЗ ДУНЁНИ ТАРОЗИГА СОЛАМИЗ

Ностандарт вазн ўлчовчи тизимлар ва автоматлаштирилган бошқарув тизимларини технологик жараёнлар билан ишлаб чиқиш ва тайёрлаш

САВДО УЧУН ПЛАТФОРМАЛИ (ГЕРКУЛЕС) КРАНЛИ

АВТОМОБИЛЬ ВА ТЕМИР ЙЎЛ ТАРОЗИЛАРИ ПОЛ ТАРОЗИЛАРИ

Сиз буюртманомани қуйидаги манзилдаги электрон почта орқали юбориб, компаниямиз прайс-варақларини бепул тарқатишга обуна бўлишингиз мумкин: micros@ucd.uz

Лицензия AF № 0951
Маҳсулот сертификатланган

AGATA IMPREX LTD

РАСМИЙ ДИСТРИБЬЮТОР ВА КАФОЛАТЛИ СЕРВИС МАРКАЗИ

TOSHIBA

Leading Innovation >>>

НОУТБУКЛАР

«УЛЬТРАПОРТАТИВЛИК»
Portege M 400-139*

HOME COMPUTING
Satellite L30-134, A 100-912,
M 100-233, P 100-257*

«КОРПОРАТИВ ЕЧИМ»
Tecra A 8-183, Tecra A 8-185*

Windows XP бўйича руслаштирилган, лицензияланган дастурий таъминот

Toshiba EasyGuard
Corefree Mobile Computing
технологияси ноутбукнинг тартибни посбони

4 кафолат
2 йилдан
3 йилгача

Шахрисабз кўч., М-15
Тел.: 133 0500, 136 0779
Факс 136 7902

E-mail: agata@agatagroup.com
www.agatagroup.com

Товар сертификатланган

“ЖУДА ЯХШИ”

тариф режаси

БИЗ БИЛАН БЎЛИНГ!

COSCOM

✓ Ўзбекистон мобил операторларидан
кириш қўнғироқлари*

✓ Ўзбекистон бўйича кунига
4 чиқувчи SMS!

БЕПУЛ

Тармоқ ичида чиқувчи қўнғироқлар	бир дақиқаси	\$0.02
Ўзбекистон бўйича чиқувчи қўнғироқлар	бир дақиқаси	\$0.04
Абонент тўлови	кунига	\$0.04
COSCOM тармоғи ичида кирувчи қўнғироқлар	бир дақиқаси	\$0.00
Бошқа кирувчи қўнғироқлар	бир дақиқаси	\$0.04

Бепул SMS пакетидан ортиқча SMS йўллаш

COSCOM абонентлари учун	\$0.02
бошқа уяли алоқа компаниялари абонентлари учун	\$0.03

Ахборот ва қўнғилочар сервисларнинг қисқа рақамларига sms хабарлар йўллаш алоҳида қиймат бўйича тарифланади. “00” орқали муқобил қўнғироқ ёрдамида халқаро алоқага кирилади. * Ўзбекистоннинг бошқа мобил операторларидан кирувчи қўнғироқларни тарифлаш белгиланган халқаро форматда абонент рақами: +998 90 (Beeline-Uzbekistan), +998 97, +998 92 (MTS-Uzbekistan), +998 98 (Perfectum Mobile), +998 95 (Uzbektelecom Mobile) ва операторларнинг минтақавий рақамлари тўғри узатилганда, шунингдек Ўзбекистон уяли алоқа операторлари абоненти Ўзбекистон ҳудудида бўлганда амалга оширилади.

Багафсил маълумотлар сотиш жойлари ва
www.coscom.uz сайтида.
Тел.: (8 593) 180-00-00.
Нархлар ҚҚС билан кўрсатилган.

Тулов тулов кўнидаги УзР МБ курси бўйича сўмда амалга оширилади.
Хизматлар лицензияланган
(ЎзААА берган АА 0001818-сон).

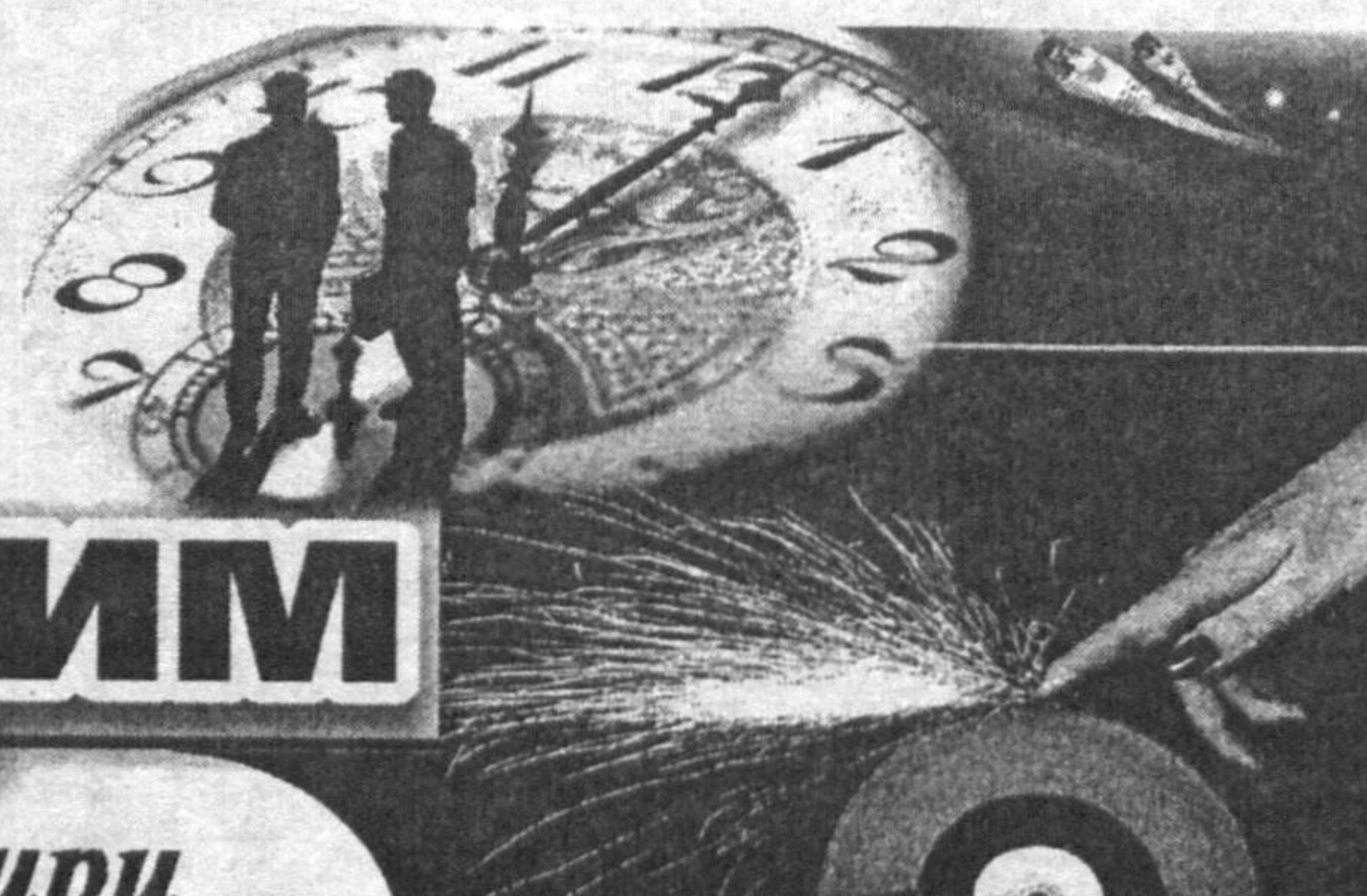

КЎРДИМ,

ЎҚИДИМ,

СОТИБ ОЛДИМ

Рекламанинг жозибадорлик сири

«ANGOR ELITE SERVICE» МЧЖ
тезкор матбаани
Ташкирлаш
нурланувчи
кутилар,
харфлар,
баннерлар,
таклифномалар,
ташрифномалар
ва Ҳ.К. мақбул нархлар
55-96-12, 55-82-32
(Шаҳар ДАН рўпарасида).

ҚИЗИҚИШ ЎЙФОТАМИЗ

Ўқувчининг эътиборини жалб этишингиз билан айнан сизнинг товарингиз УНИНГ УЧУН НИМА ҚИЛИШИ мумкинлигини ДАРҲОЛ ва ҚАТЪИЯН гапириб беришингиз керак.

Сиз бу товарни қанча вақт ишлаб чиққанингиз, бизнес юри-таётганингизга неча йил бўлгани ёки ушбу санъат ёхуд касбни ўрганиш учун неча ўн йилингиз кетгани харидорни умуман қизиқтирмайди. Уни фақат бир нарса – товарингиз хариди ШАХСАН унга қандай ФОЙДА келтириши ташвишлантиради.

Харидорни қуйидагилардан биронтаси ҚИЗИҚТИРИШИ мумкин:

- соғлиқ
- қулайликлар
- пул
- бўш вақт
- нуфуз ва машҳурлик
- гўзаллик
- муваффақият
- хавфсизлик.

Ўқувчининг эътиборини торгач, у товар харид қилиши билан оладиган ФОЙДАЛАРНИ санашга киришиш зарур.

Фикран харидорни кўз олдингизга келтиринг – унинг хоҳиш ва интилишларини белгилаб, сўнгра ўзингизни унинг ўрнига қўйиб кўринг ва шундан сўнг агар мен бу рекламани кўрганимда, нимаси ўзига жалб қилган бўларди деган савол беринг. Рекламани хоҳиш ва интилишларингизга монанд қилиб тузинг.

Ёдингизда бўлсин, кишилар қимматбаҳо автомобилларни хавфсизроқ бўлган ва ҳаракатланиш воситаларига эҳтиёжманд эканликлари учун эмас, рекламани ишлаб чиқувчилар инсон

хоҳиш ва интилишларини ўрганиб ва англаб, ушбу хоҳиш ва интилишларга ЖАВОБ БЕРУВЧИ реклама тузганликлари учун сотиб оладилар. Яхши реклама яратиш харидорларингиз КИМЛИГИНИ, улар нимага интилишларини тушуниб, товарингиз уларнинг истакларини ҚАНДАЙ қониқтиришини сўзлаб беришдан бошқа нарса эмас. Айни шу олдига қўйилган вазифаларни ҳал этувчи реклама яратиш КАЛИТИДИР.

ХОҲИШ ЎЙФОТАМИЗ

Сиз товарингизни тавсифловчи ДАЛИЛЛАРНИ тақдим этган, харидорингизни ИШОНТИРГАН ва унинг ХАРАКАТ қилишига ХОҲИШ ЎЙФОТГАН реклама қисми ҳаракатга ундайди.

Сўров натижалари реклама ўқувчи, айниқса уни илк бор ўқувчи кишиларнинг камида 80%и унинг ишончилигига шубҳа билан қарашларини кўрсатди. Бинобарин, сиз бўлгуси харидорга товарингиз

ҳақида ТАСДИҚЛАНГАН далилларни тақдим этишингиз шарт.

Бундай далилларни қанча кўп келтира олсангиз, таклифингизга ИШОНЧ шунча кўпаяди ва сиз кўпроқ товар сота olasиз. Харидорлар далилларга ўз харидларининг САБАБИ ёки ИҚРОРИ сифатида қараб, яхши тузилган рекламани деб эмас, балки товар харидорларининг гувоҳлиги асосида сотиб олаётганларини ўзлари ва бошқаларга исботлайдилар.

Яъни матннинг ХОҲИШ ЎЙФОТУВЧИ қисми харидорда ИШОНЧ туғдириши керак. Реклама харидорингиз адашмаганини, сиз ваъда қилган ФОЙДАГА эгаллигидан гувоҳлик беришини, кимдир унинг қарорига шубҳа қилса, бу шубҳагумонларни тарқата билиши керак.

Кишилар ўз хоҳиш, қўрқув, гумон ва бошқа ҳисларига ишонишга мойиллар. Харидор ИШОНЧНИ қозонишингиз билан у ўз ишончини қўллаш учун мантқиқ ва ақлдан фойдалана бошлайди. Кишилар нимага ишонишни хоҳласалар,

ўшанга ишонадилар. Агар у рекламанингизни ҳалигача ўқиётган бўлса – демак унга ишонишни истайди. Сизнинг вазифангиз – бу истакни СЎНДИРМАСЛИК.

Товарингизни ўрганиб, бўлгуси харидор нимани истагини тасаввур қилсангиз товарингизда уни сотиб олиш ИСТАГИГА ЖАВОБ БЕРУВЧИ кўплаб ХОССАЛАРНИ албатта топасиз. Товар оммабонлиги ошишини тасдиқлаш учун тест натижалари, сотишнинг ўсиш жадваллари, харидорларнинг гувоҳликларидан фойдаланинг.

Рекламанинг бу қисмини тугатаётганда юқорида айтилганларнинг барчасини ЖАМЛАНГ. Харидорни товарингизга эгалик қила-

харидор айнан сизга пул тўлаши эҳтимоли кўпаяди.

ХАРАКАТНИ ТАЛАБ ҚИЛИНГИ ПУЛ ТАЛАБ ҚИЛИНГИ

Биз чиройли, яхши тузилган ва ишончли, бироқ ХАРАКАТ талаб қилмайдиган рекламага мисолларни кўп учратамиз. Ўқувчи товарни сотиб олишини истайсизми? Унга бу ҳақда ГАПИРИНГ. Буни шу заҳоти қилишини талаб қилинг. Доим тезроқ, зудлик билан харид қилишини талаб қилинг.

Ўқувчини зудлик билан ҳаракат қилишга ундаш усулларидан яхшиси - қуйидаги гоёни берувчи матн тузишдир: "Буларнинг ҳаммаси сизники бўлиши мумкин.

Дарҳол янги ҳаётдан завқланишни бошланг. Орқага сурманг, ҳозир ҳаракатни бошланг ва сиз совғага эга бўласиз".

МУКОФОТ бериш таклифи қарийб доимо харидорни

ҳаракатга УНДАЙДИ. Бироқ шуни унутмаслик лозимки, ҳар қандай совға ТОВАРГА БЕВОСИТА алоқадор бўлиши ва харидордан қутилган ХАРАКАТ учунгина ваъда қилиниши лозим.

Вақт лимитини аниқлаштиринг. Харидорга муайян ВАҚТ ИНТЕРВАЛИ доирасида ҳаракат қилиши кераклигини маълум қилинг. Акс ҳолда у совғадан қуруқ қолади, кўпроқ пул тўлайди ёки ҳатто товар сотиб олиш имкониятидан маҳрум бўлади. Бу харидорни дарҳол ҳаракатланишга мажбурлашнинг яхши усули. Сиз берган исталган КАФОЛАТ қутилган ҳаракатга олиб келишга ёрдам беради. Харидордан қутилаётган ҳаракат оддий, аниқ қилиб баён этилиши ва бажаришда чалқашлик ёки қийинчилик туғдирмаслиги керак.

Ўриндигига ястаниб олиб, кўплаб эълонларни эътиборсиз қўриб чиқаётган ва телесериал воқеаларини кузатаётган харидорингизни кўз олдингизга келтиринг. Унинг рекламанингизга кўзи тушди,

уни ўқиб, қизиқиб қолди. Энди нима қилиши керак?

Ёдингизда тутинг, у ҳозир жуда қулай вазиятда. Сиз унинг эътиборини жалб этдингиз, қизиқшини уйғотдингиз, товарингизни харид қилганда ваъда қилинганидек ўзини бошқача қиёфада тасаввур қилишига мажбур этдингиз – у харид қилишга тайёр. Бироқ сиз ундан сўраётган ҳар қандай ҳаракат уни қулайлик ва хотиржамлик ҳолатидан чиқаради. Бинобарин, у қилиши керак бўлган ҳар қандай иш ОДДИЙ, ОСОН ва ТЕЗ амалга оширилиши шарт – акс ҳолда у фикрдан қайтади.

Сиз кўпроқ буюртма тушишига имкон берувчи реклама тузишга доир тўлиқ йўриқномани олдингиз. Биз реклама нима учун ЭҚҲХ формуласи ишлайдигандек тузилиши, ундан қандай фойдаланишни тушунтирдик.

Яхши рекламага мисолларни диққат билан ўрганиб, уни тузиб кўриб, қайси жиҳатлар яхши рекламани ёмонидан фарқлашини билиб ва тушуниб, харидорларни жалб этувчи реклама тузишни тез ўрганасиз. Бироқ маҳоратли мутахассисга айланганингизда ҳам шоссе, метро, автобуслар, газеталар ва бошқа жойларда кўзингиз тушган рекламани таҳлил қилишдан тўхтаманг. ЎҚИШ ва ТАКОМИЛЛАШИШДА давом этинг. Ҳеч бир реклама мактаби ёки университет сиз санъатингизни мунтазам такомиллаштириб, мустақил эгаллайдиган билимларни бермайди.

Ўз рекламанингизни жойлаштиришда у қандай ишларини назорат қилинг. Эришилган натижа билан қониқмай, рекламани янгилаш устида фикр юритинг – бир хил матн, макет ўқувчининг меъдасига тегади ва унга эътиборсиз қилиб қўяди. Агар реклама етарлича самарали ишламаса, уни ишлаб чиқишнинг қайси босқичида хато қилганингизни таҳлил қилиб кўринг.

Унутманг – тўғри тузилган реклама доим иш беради.

Internet материаллари бўйича.

Охири. Боши "Норма маслаҳатчи"нинг 24-сониди.

КЕНГ ФОРМАТЛИ
Хизматлар лицензияланган
БОСМА
720 DPI
ШУНДАЙ
РЕКЛАМАКИ
AGENCY
PAINT GRAPH
ТЕЛ. 191 87 95 КЎНФИРОҚ ҚИЛИНГ - ҲУЗУРИНГИЗГА КЕЛАМИЗ
БЮЎРТИРИНГ, ТАҚОСЛАНГ, КЎРИНГ

ёtgанини ТАСАВВУР ҚИЛИШИГА мажбурланг. Унга барча ваъда қилинган афзалликларни фикран кўришига туртки беринг. Ўзини янада бадавлат, соғлом, бўш вақти кўп кишидек ҳис қилишига – орзулар қандай рўёбга чиқишини кўришига имкон беринг. Бунинг учун иккита жумла ёки ҳатто хатбошини ажратса бўлади. Сотишни муваффақиятли тугаллаш учун бу қисмининг бўлиши шарт. Айни шу жиҳат сотишнинг муваффақиятини таъминлайди. Унутманг: бу қисмиз сиз ҳеч нарса сота олмайсиз.

Натижада ЭҚҲХ формуласининг ҳар бир қисми жуда зарурлиги аён бўлади. Сиз товарингизни формуланинг айрим қисмларисиз сота олишингиз мумкин. Бироқ сотиб олиши ЖУДА ҚИЙИН БЎЛГАН кишиларга таъсирини кўзлаб рекламани режалаштириш зарур. Доим айнан улар – ишонмайдиган ва гумонсирайдиганларга мурожаат қилаётганингизни ўйланг. Рекламанингиз қанчалик мохирона ва қатъият билан товар сотса,

Иқтисодий – ҳуқуқий газетаси
НОРМА МАСЛАҲАТЧИ

СОЛИКЛАР
БУЖАЛТЕРИЯ
ҲУҚУҚ

БОШ МУҲАРРИР
ФАРҲОД КУРБОНБОВ

ТАҲРИРИЯТ МАНЗИЛИ:
100000, Тошкент ш.,
Ҳ.Олимжон майд., 10а.
E-mail: normapress@mail.ru

Нашр учун масъул:
Нодир Алимов

Муаллифлар фикри доим ҳам тахририят нуқтаи-назарига мос келмавермайди. Чоп этилган тавсиялар, тушунтиришлар, жумлалар, фактлар, статистик маълумотлар, реклама эълонларининг аниқлигига жавобгарлик материал муаллифи зиммасига юкланади.

Тахририят огоҳлантирадигани, газетамизда мавжуд ахборотдан фойдаланганлик, фойдаланмаганлик ёки мувофиқ равишда фойдаланмаганлик билан боғлиқ ҳар қандай ҳаракатлар ва/ёки оқибатлар учун тахририят жавобгар эмас. Тахририят муштарийлар билан ёзишиб туриш имкониятига эга эмас.

"Норма маслаҳатчи"да эълон қилинган материалларни тўлиқ ёки қисман кўчириб босиш, электрон ва бошқа манбаларда кўпайтириш, тарқатишга фақат "Норма" МЧЖ билан тузилган шартнома асосида йўл қўйилади.

Газета тахририят томонидан тайёрланган диапозитивлар ёрдамида "Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонасида босилди (Тошкент ш., Буюк Турон кўч., 41). Буюртма Г-663. Адади 7525. Баҳоси келишилган нархда

Газета 2007 йил 5 июлда соат 17.30 да топширилди.

1 2 3 4 5 6